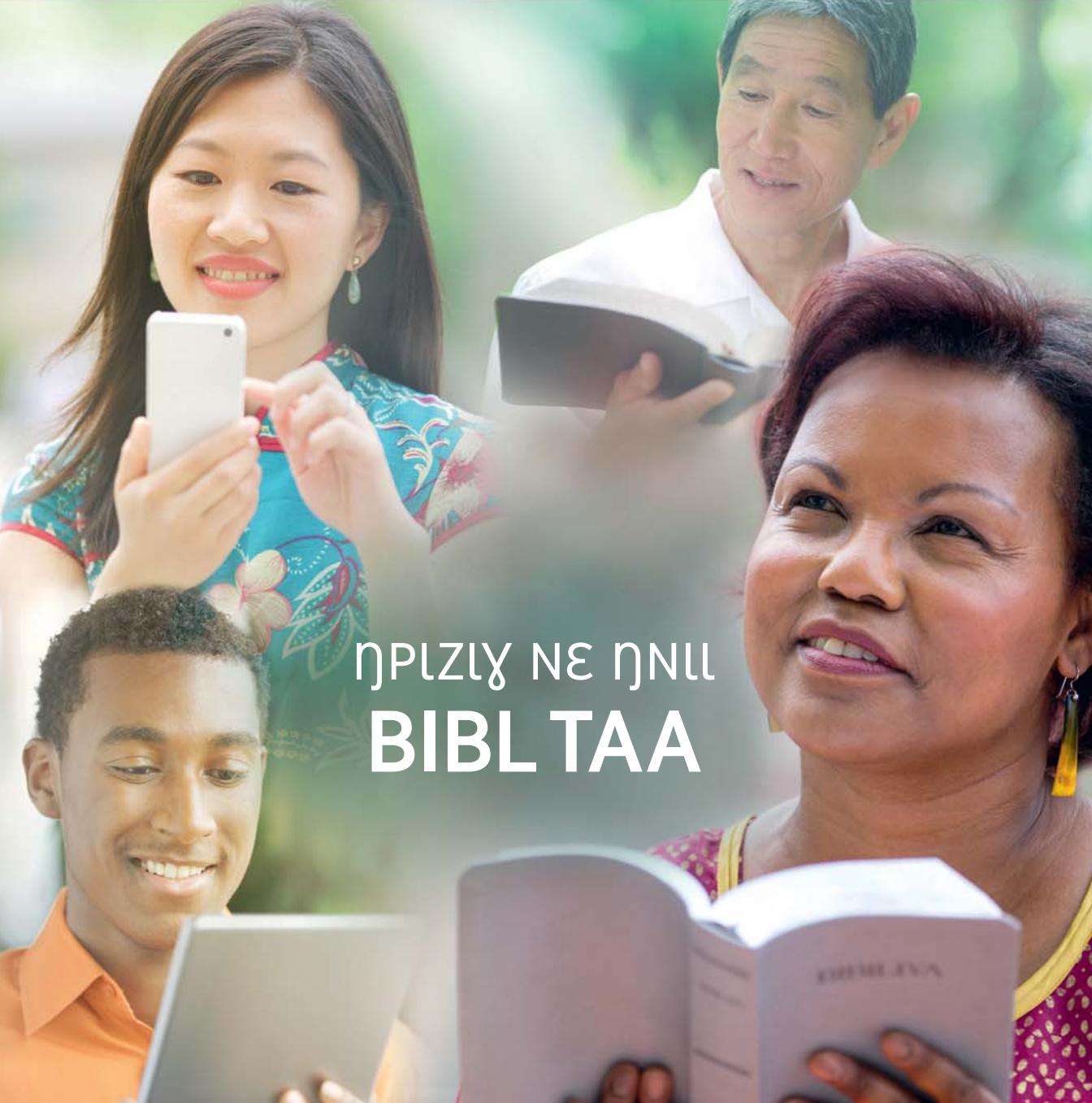

FEÑUU TILIMIYE

SUSUU YEHOWA KEWIYAY TCM

ηPLZIY NE ηNLL
BIBL TAA

*FEJUU TILIMIYE takayá kane, kađuo
hude Yehowa Eso weyi eke kedéja
kpeeke Wiyau yo. Kehezü eyaa lajá
ne tom kubando tune se puķazi pazu
la, Eso Kewiyay kay dezuu kañatu
lakas tuña ne kala ne tetu pusu
paradisuu. Keseptyi ka-kalyaya se
peweēnu tisuu Yesu Krstu weyi esibū
də-yoo se dīhiy wezuu maateñ yo e-yoo,
ne leeléeyo le eke Wiyau Eso Kewiyay
taa. Papazuy fenay fenay takayay kane
labu kpaṇu pünay 1879, ne kađuo
ko-noo politiki tom taa. Tom ndu
koyooduu yo, Bibl taa tu-tuña tulnua.*

የመօላል ሰ ንጥረ ብ
የሥራዳቸ ሚኔ ውስጥ ንርር-
ላል ሰ ንርሃን ይካው ተ-
ነ የቅዱለሁን-ና Bibl
falaan?

Wolo www.jw.org yoo
yaa t̄uŋn̄u p̄u-t̄ee addq̄ees-t̄-
waa pane pa-taa nakuyu yoo
ne nma-d̄u takayav.

BÉNIN:
Les Témoins de Jéhovah
B.P. 312
AB-Calavij

NIGERIA:
Jehovah's Witnesses
P.M.B. 1090
Benin City 300001
Edo State

Ye ከኅናንያ se ከ኏ addqeesiwaaw tūja yo,
wolo www.jw.org/fr/nous-contacter yoo.

Paapedy takayay kane. Palzsu-ke se pusun ejadi keepeke Bibl wuluu tomuge ndi. qtlunju soolum hadu yoo yo. Ye patluu yosay naakeyo ya, Bibl hoolun weyi uwetakayay kane ka-taa yo uluu. Takayay Kidejeda, Kinshasa, Verbum Bible, 1997 taas. Ele, djam Kubayee ezu. Kubayee Koimitee tom se pamaka luu leeleeyo yo. Ye una yosay NW Bibl hooloo naakoyo colo yo, po-tobuo le se kuulun. Bibl ngoo payay se: *Les Saintes Écritures - Traduction du monde nouveau* ya, ku-tee. Ya puke yosay ABT yo, po-tobuo le se kuulun. Bibl ngoo payay se *Nouvel Ustam Takayay*, Lomé, Alliance Biblique du Togo, 2010 ya, ku-taa.

The Watchtower (ISSN 0043-1087) is published semimonthly by Watchtower Bible and Tract Society of New York, Inc.; L. Weaver, Jr., President; G. F. Simonis, Secretary-Treasurer; 25 Columbia Heights, Brooklyn, NY 11201-2483, and by Watch Tower Bible and Tract Society of Canada, PO Box 4100, Georgetown, ON L7G 4Y4. Periodicals Postage Paid at Brooklyn, NY, and at additional mailing offices. **POSTMASTER:** Send address changes to Watchtower, 1000 Red Mills Road, Wallkill, NY 12589-3299. © 2015 Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania. Printed in Nigeria.

CY YUAN WEI LIKPELICKY

- 1-7 FÉVRIER 8 עתיכח Yehowa mis eyaa mis
 - 8-14 FÉVRIER 13 עתיכח Bibi ցւ քեզչւ-կս camiyε ցւ

Pilaki pînzi sakîye yô, Yehowa tûjne kuvumurî ndî ndî yôc eue eyecidîni e-seyaa. Ðikay tôm ndo ti-taa tazuu ñuñ ene i-taa, ne ðikay nau qâqâ ezîma *Traduction du monde nouveau* sinu eyaa se padu Esa hûde ne patili e-tamay yô.

- 15-21 FÉVRIER 2018
Kray ña-nzulomlye ne ηlabini mbo piwe qeu y

Ƴċċadax ke koojxu kibaġju ḥnu ESS labi-đu yu. Nnū kune kiwili-đu tħbi roġejja se qitili alwaata nfu t-tu-ycċi riwex se qliċċid, tħom nfu riwex se qliċċid, ne eżura riwex se qliċċid-tu yu. Kisejtix-đu qidqas se qliżżejjen. Yesu ne qilabini q-ċappuccy-ċċar. Tumliex samliex ne rdha ESS hiġe ne riwazxi εγαλλ.

- # ■ 22-28 FÉVRIER UTCCH 23 Yehowa kay-η σινυ

Đa-tiņa qitčelus kudəj. Ye mbo, qipriziq ne qidqas se Yehowa
ela maamaaci lakasi ne ewaa-đu ezi ewawo eyaa nabeyə Bibl
alwaatu taa yo? Təm ndu yoo piwes se qitčozı alwaatu ndu lalaa
tasiq-đu ləj tənous taa alaafiya yoo yoo? Nişs kune kikay təm ndu
ti-yoo cosusu ne kisini-đu ne dıkpay lımaçza kubana.

KA-TAA TQM LEETU

3 Beeshaa se dinaa Bibl taa? 3

Συν πιστή ή εντι Bibl taa 4

Yele pasinti-n ne nnu Bibl taa 6

ԼՀԵՂԵՑՅԱ ԽԵՂԵՑՅԱ ՈՒ ՄԱ ՆԵ ՏԸ
ՆԵ ՄԱ ՆԵ ՄՈՒ-ՃՈՒ ՁԵ-ՀԵԿՍ 28

Тәм дүріншілгесі – Fenuu Tilimive 2015 32

Ebé ycc piceyaa se qunu Bibl taa?

“Bibl ke Esso setu takayag nga eyaa süm-ke camiyé yó. Elé pítiké Siini mba takayag, ne tóm ndu kóccapu yó tuuké po-tóm.”—LIN, SIINI.

“Píwe-m kaqé se manu Hindou Esso setu takayisí kiqédesi taa. Ye mbu, ezuma manqizé ne manu Bibl taa?”—AMIT, ENDI.

“Mañaq Bibl, mbu puyó yó kíké caanaú taa takayag ne maniwa se kíké takayag nga kótcu eyaa cõc siñj yó. Elé wiqiyi ma-maymay mantunatú-ku.”—YUMIKO, JAPÓN.

Ejaqé kpeekpe yóo, eyaa sakiyé weni ñamtú siñj Bibl yóo. Elé pítoma yó, paasú Bibl taa tóm sakiyé yaa paasú kí-taa tóm paa ññii. Pituu feyt se wetu ndu ti-taa eyaa miiliyówaa sakiyé we Azii hócluv taa. Ne mbu qdó piwe ajee sakiyé wena a-taa Bibl týaa yó.

Elé ñerizé ne ñeroci ñia-ti se: ‘Ebé yóo piceyaa se manu Bibl taa?’ Ye ñu Bibl taa camiyé yó, pírizé písimi-ñ ne:

- Ñhiy taa leleñ ne koboyag
- Ñlobinu hóu taa tilasí
- Ñlobinu niyze
- Taabaliyé kíbandé wée ña ne lalaa mi-héku taa
- Ñlabinu liidiye tómiye camiyé

Đuna Yoshiko kídaú, ewe Japonj ejadé taa. Erczay e-ti tóm sakiyé Bibl yóo ne puyó le, ekpay lúmayza se ekaly-ku. Ezuma piwazi-ñ? Ekeda se: “Bibl suni-m ne me-wezuu cayu weenú tsbvuu niu ne meweeni lidav cee wayi yóo.” Etasi yóoduu se: “Læleeyóo, Bibl suni-m ne manu tóm ndu mōnrozay man-ti yó ti-taa.” Amit weyi e-tóm qlyóodaa ne piqee yó, ekom ne ekpay lúmayza se ekpeluky Bibl e-maymay e-ti yóo. Eyóodaa se: “Pilabi-m piti kpem se tóm ndu tiwe Bibl taa yó, twaziy eyaa tuja.”

Bibl leyzú eyaa miiliyówaa sakiyé wezuu cayu siñj. Piwey deu se ña qdó ñkpeluky-ku ne ñu ezuma kípuzi ne kiwazi-ñ yó?

Ye ñscólaa se ñtli ezuma Bibl píziy ne kiwazi-ñ ne píkli yó, kalt takayag nga Yehowa Aseyde Tínaa lizaa ne payaç-ke se *Une vie pleinement satisfaisante: Comment? yó.*

Eyu piziq ne ezuma Bibl taa

Bibl ke takayay kubunay siñj. Punzi ezuma kiwena? Kpayni altwaatu ndu papayzi Bibl mav ne pisuni səco yo, pilaki ezi punzi 3500 mbu yo. Piwlity se piuke altwaatu ndu Siini Wiyau səco Shang liđe taa mba tōkay kewiyitu yo. Piwlity qđqđ se papayzi-kv mav ne pila ezi punzi kudoku mbu yo pucco ne Bouddha Esco setu payzi Endi ejadę taa.—Cəni adakay “Təm ndu piwes se ńtlu Bibl ycc yo.”

Pucco ne takayay nakeye suni eyaa ne kawazi-wē pe-wezuu cayu taa le, pircosu se panu ka-taa ne ka-taa təm tukuni pa-laŋa. Takayay nga deyi deyi Bibl kənaa. Kicosuu təm kiceyitü ndu qipczuu da-ti de-wezuu cayu taa yo, tu-ycc.

Widijiyi ńtem ńta-pozuu se: ‘Ebe ycc qıwe tətu ycc?’ Eyaa wev ne pircosu pa-ti təm ndu yo, pilaki punzi kudokin sakiye yo. Elé pocosi təm ndu tu-ycc Bibl kəcnu takayay nga payay se Kidę Tee Təm yo, ka-ńnų kudüm ne naale taa. Həcluu nge k̄-taa, Bibl kədi ezuma Esco lizu tunzi sakiye ne tətu “dooo kidę tee” yo, pu-təbvu le se pilaki punzi miiliyaartwaa sakiye yo. (Kidę Tee Təm 1:1) Puwayı le, kikedı ezuma Esco ńccozı tətu pazi pazi ne puwayı eyaa ne kpuna papızı ne pacay tu-ycc yo, ezuma eluzi kpuna ndu ndu yo, ezuma eluzi eyaa yo, ne tamay nge k̄-ycc elabi tətu ne mbu piwes tu-ycc.

PAMA BIBL SE EYAA INLI KI-TAA

Bibl tasiy-qv ləŋ kubaŋ weyi tsıgnı-qv se qılvıbunu tulası nzi qıkatıq de-wezuu cayu taa paa qooye yo. Ləŋ weyi kitasıy-qv yo, t-taa nuw we kəleu. Iyele ne qına lumayza naale wena a-ycc Bibl taa nuw we kəleu yo.

Kajalay le, Bibl taa təm we kəleu, tu-taa nuw wees kpayi kpayi ne twes lelen. Təm ndu Bibl yccdu yo, tu-taa feyi cikpenduv, ne təm pee wena awē Bibl taa yo, qısum-ye camye. Bibl taa lumayza wena a-taa nuw we kaqę yo, pama-ye ne təm pee wena qılaqunu tımye paa qooye yo se pisuni-qv ne qınu a-taa.

Yesu kaatınu mbu eyaa lakay pe-wezuu cayu taa yo pi-kıdaŋ sakiye ycc se ewili-wē təm ne pitukuni palanya. Kidaŋ ent, t-taa sakiye we təm ndu Yesu yccdu Galilee pısu nakıyu ycc ne pama-tu Maatiyee ńnų 5 ne piwolo 7 taa yo tu-taa. Bibl taa taziyu nıccyu yccdaa se Yesu təm ndu, twenı wazay siñj, mbu pıucc yo etıycıdu-tu se pisuni-qv ne qıweenı tulıtı yem, ele eñıunay se tisuni-qv ne qıdc qıne kibandę. Hırizı ne

Ye ńccola se ńtlu qende wezuu lınaa yo ne pıkpadi ycc, kaī hatu cabı takayay nge Yehowa Aseyde Tınaa lızaa ne payay-kę se La vie a-t-elle été créée? yo. Kewes qđqđ www.jw.org ycc.

Bibl yoo taa

- Takayisi 66 weni Bibl taa.
- Tom tone twenli Bibl taa: kedesi, paytu, natu tom, keysi, aduwa, hendu, ne takayisi nzi pamawa ne petiyini agbaa yaa eyaa nabeyo yo.
- Papayzi-ku mao pinay 1513 pucu ne palulu Yesu, ne retdzi-ku pinay 98 taa. Ye mbo, pinzi ezi 1600 mbo yo pakpax ne pamani Bibl.
- Eyaa ezi 40 mbo yo mani Bibl fezou kiqedeu qon taa.

Ye ɳcay se ɳtili Bibl
yoo tom ne pikpaq yo,
kalt hatu cabi takayaq
ŋga Yehowa Aseyde
Tlnaa Izzaa ne payay-ke
se La Bible—Quel est
son message? yo. Kewe
dqd www.jw.org yoo.

ηkpay cecesi ezi 15 yaa 20 mbo yo ne ηkali tom ndu tti-tua, ele ηnay ezuma Yesu tom we kelev ne titukuu-ni eyaa lanja pidufeyo yo le, pikay-η labu piti.

Mbu piyeki dqd se Bibl taa niw ewee kelev yo le tom ndu kycodun yo. Pittke muya ne qimqimnaa weni kit-taa. Ele ezi takayay nakeye keduu yo, Bibl hoolsru ssacu yccduu eyaa mba pa-hula sewa ne mba pa-hila tisee yo po-tom, tilastu nzi pakataa, lidau ηgu paawena, hoolsru weyi i-taa picodi-we yo, ne lakasi ssacsi nzi palaba yo. Diriziy qikpay da-ti ne qlmayzini eyaa mba, ne qunu tom ndu Bibl kedi po-yoo ne mbo pitali-we yo pi-taa ne pikrelki-ku lori ssacri.—Roma 15:4.

ΕΥΑ ΤΙΗΑ ΡΙΖΙΣ ΝΕ ΡΕΩΕΞΝΙ ΒΙΒΛ

Pucu ne ηnu takayay nakeye taa camiye le, piwee se kewee kunun ηgu ηnu yoo ku-taa. Soco, paa ejade neku dlt-taa ηwes koy, potooma yo Bibl we kunun ηgu ηnu yoo ku-taa. Yele ne quna mbo piyeba ne Bibl wee kunumui sakiye taa mbo yo.

Bibl qezuu. Kide tee le, paama Bibl Ebree, Aram ne Hela kunumui taa. Ne piyuu le, eyaa sakiye taapiziy se pakal-ku. Mbo yebina ne tom qeziyaa mba paaweni lanja kubana yo, pañay pana siñj se pedezzi ku-taa tom kunumui leen taa. Pa-pana ñayu yoo le, soco pedezzi Bibl tuja yaa ku-hoolsru kunumui ezi 2700 taa mbo yo. Piwility se ejade kpeekpe yoo, eyaa minuu yoo le 90

Bibl cosuu tom kiceyitu ndu qirbzus qat-til de-wezuu caqo taa yo, ti-yoo

piziy ne pakal Bibl tuja yaa ku-hoolsru nuyi pa-kunun taa.

Bibl izuu ne ku-tayuu. Kide tee le, paama Bibl taa tom takayisi nzi palabini kpuna tona yaa kungbala (papyrus) yo si-yoo, ne takayisi nzi sitaalediy. Pisa ne eyaa pizi ne reweenli Bibl le, piwee se pama ku-taa tom takayisi kufasi yoo ne nesi. Takayisi kufasi nzi pamayay ne nesi yo, siwe liidiye ne eyaa sakiye taapiziy se payabi-si. Ele kpayni pinay 1450, altwaatu ndu Gutenberg lubi menziini ηgu kulaku takayisi yo le, papirzaa ne paltzi Biblwaa lee lee ne patayi-we sakiye. Nabeye labi akonta ne pana se Biblwaa mba patayi ejade yoo yoo, pecezi miiliyaartwaa kagbanzi.

Esso setu egbeye takayay nakeye feyi se katali Bibl hoolsru eni i-taa. Piwility kpayi kpayi se Bibl ke takayay ηga ka-taa eyu piziy ne enu yoo. Paa mbo yo, Bibl taa niw piziy ne pilabi-η kađe. Ele papiziy pasinti-η ne ηnu Bibl taa. Apiziy ne esinti-η? Ne ezuma piwiziy ne piwazi-η? Pocosi tom ndu ti-yoo niss ηgu kuko yo ku-taa.

Yele pasini-η ne ηnu Bibl taa

Kray se ηwobi εjađe nađiyę taa ńia-kajalay qede. Ne εyaa mba ηkatı peede yo, ƿo-ſonzi, ƿo-t̄onasi ne liidiye ndi p̄ot̄ekı yo p̄it̄uña riwe ndi ne ńe-te. P̄it̄uñ feyi se p̄ip̄iziy ne p̄isidi ńia-ńnuñ taa.

Alwaatu ndu ηcalı̄ Bibl kaluñ yo, p̄ip̄iziy ne pulab̄-η mbu ɭođo. P̄ikay-η labu ezi ηwobi caanañ taa εjađe nađiyę taa, ndi ηjtsin yo. Ijkay katuñ εyaa samay ɳga payaş se Filisti mba yo, ijkay nau ſonzi kifasi ezi ‘tokonaa ciyuñ’ yaa t̄onay ɳga payaş se maana yo, ne ijkay ɭođo nau liidiye ƿoçyaş ɳga payaş se sikli mbu yo. (Egipti Luu 16:31; Yozuwee 13:2; 7:21; 2 Samiyee 3:31) P̄it̄uña payi mbu yo, p̄ip̄iziy ne p̄isidi ńia-ńnuñ taa. Ye ηwobi εjađe kifade nađiyę taa ne ηjtuñ nabuñuñ taa koyu, p̄ikay-η kedunuñ se nocyuñ esinti-η. Mbu ɭođo ye ɳkalı̄ Bibl ne ɳjtuñ hɔcluñ nuyi taa, riwey deu se ɭođci nocyuñ ne esinti-η.

EZIMA PASINI εYAA CAANAÑ TAA YO

Kraynı alwaatu ndu papayzı maw Bibl p̄inay 1513 p̄uc̄o ne palvluñ Yesu yo, pasini εyaa se papızı ne panu ki-taa. Moyizi weyi εcalı̄ qiyuu Izrayeełi piya yo, elizay-si Ȑso paytu ndu emawa yo “ti-t̄obuñ.”—Wayi Wayi Paytu 1:5.

Pilabi ezi punzi kudoku mbu yo puwayı, ele Ȑso paytu wiliyaa kibama kaawee ne pasiynı Izrayeełi piya. P̄inay 455 p̄uc̄o ne palvluñ Yesu le, Yuda mba sakıye ne pe-piya paakpeyli Yerusalem lone ſosçye nađiyę taa. Bibl wiliyaa kaawę peede ne ‘pakalı̄ camiye krayı krayı Ȑso paytu takayay taa.’ Ele, p̄it̄usunu kaluñ qeke. Pasini samay se kanu t̄om ndu pakalay yo ti-taa.—Nehemiya 8:1-8.

Pilabi punzi tanga mbu yo puwayı le, Yesu ɭođo la Bibl wuluñ t̄omiyę kudvumdiye ndi. Halı hidę ndi εyaa samay kaakılı̄-i sunnuñ yo le t̄om wiliy. (Yohaneesi 13:13) Pitaake εyaa samay taa qeke εwulay t̄om, ele ewokay mba p̄osçlaa yo pe-te ne εwiliy-wę t̄om. Kiyaku nakuyu εwili εyaa samay ſosçca nakeye t̄om Galilee p̄uñ nakuyu yoo ne “ε-t̄om sun εyaa nūnbaan taa camiye p̄uñ.” (Maatiye 5:1, 2;

7:28) P̄inay 33 taa, Yesu yoc̄dını ε-t̄omkpelikuya nađeyę naale alwaatu ndu ɭođc̄haya habiyę nađiyę yoo ne powoki kofı nakuyu taa Yerusalem cōlo yo, ne ‘elizi-we takayay kidegeya t̄obuñ.’—Luka 24:13-15, 27, 32.

Yesu t̄omkpelikuya kaake ɭođc̄ Essat̄om wiliyaa. Kiyaku nakuyu Etiyoopii kađika nakeye kalay Bibl hɔcluñ nakuyu. Peede t̄omkpelikuyu weyi payaş se Filipi yo εñt̄ut̄i-ı ne ɭođci-ı se: “Ijny ndu ɳkalı̄ yo, ti-t̄obuñ na?” Etiyoopii tu enu ecosi-i se: “Malakı εzima ne manu, ye patılızı-m p̄u-t̄obuñ?” Peede Filipi lızı-ı t̄om ndu ekalay yo, ti-t̄obuñ. —T̄uma Labu 8:27-35.

CY NCNS MBU PIWE SINUS

Ezi Bibl wiliyaa mba paawę caanañ taa yo, ſosçca Yehowa Aseyde Tunaa ɭođc̄ wiliy εyaa Bibl taa t̄om ajeę 239 taa. (Maatiye 28:19, 20) Paa kpitau ɳju le, εyaa mba pasiynı se panu Bibl taa yo p̄eseczi miiliyooñaa naku. εyaa mba pa ne Yehowa Aseyde Tunaa pekpelikuy Bibl yo, pa-taa sakıye iiwoki cooci nakuyu. Ijheyyı nabuñ p̄uc̄o ne pekpelikini-η Bibl, ne papızı pekpelikini-η ńia-qlı̄a yaa lone ndi ɳsc̄laa yo qı̄-taa. Halı nabeyę ſosçlaa se pekpelikuy p̄it̄uñi kangalaafu yoo yaa ordinateeri yoo.

Ye ɳjntuñ se pekpelikini-η Bibl yo, qitendi-ı se ɭođci paa Yehowa Aseyde Tu weyi. Ijkay nau se Bibl t̄ike takayay ɳga ka-taa niu we kađe yo, ele kike takayay ɳga “kawazı t̄om wuluñ ne kelenzvuñ ne sunzuñ yiyyıñ ne siysiy t̄om kpelikuv” yo. Ye mbu, kakay-η sunnuñ ne ‘ηpu ne ɳceyi ne ɳt̄li t̄uma kibana kpeekpe labu.’—2 Timootee 3:16, 17. ■

Ƞiriziy ne ɳt̄iñi qe-te int̄ernetü lone www.jw.org yoo ne ɳkraç Bibl k̄unomı̄ sakıye taa yaa ɭođci se pekpelikini-η Bibl

JW.
.ORG

TM

Sinuu mbo piid
int̄erneeti ccy ccy

የኃርዕላል se እና-ማግማያ ዘንበት ተስፋ ተመ ካለ
ተወቂ Bibl taa ውስጥ? Ye mbo, wolo ዓይ-ቴ internete አ
lone jw.org ውስጥ. Lone ክፍል, ቅጂዎን ቅጂዎን ተስፋ ተመ
የኝዚኤል Bibl taa ተመ falaa pīcezī አሁንም 700
taa. Potōma ውስጥ, የካይ-ኩ አፈጣሪዎች se ነታዎች ተመ
ኝነት መስቀል ተ-aa:

Төм нь даа өгчүүн па-ти дон дон үс

- ይበ ፍርድ አንድ የሚስት ወይም?
 - ይበ የዕለ ተስፋ መሆኑን የሚስት ወይም?
 - ይበ የሚስት ወይም የሚስት ወይም?

(CONT LA BIBLE ET VOUS > QUESTIONS BIBLIQUES)

Ña-tılasu

- Mbū እጥቶኝ ሃላ አልዋዕት ነዱ የትክክ-የ ፍርማ ያ
 - ይህም እነበኑ ቁጥሩ መሠረት ነውም ያ
 - Liidiye ቁጥርና ነ አካል ተወስኝ ያ

(CONT LA BIBLE ET VOUS > QUESTIONS BIBLIQUES)

Մես թագավորություն

- ئىزىمدا ئېلىرىزىقى ىلا نە قىيەلە you يە
 - ئىزىمدا ئېلىرىزىقى ىلا نە قىيەلە you يە
 - ئىزىمدا ئېلىرىزىقى ىلا نە قىيەلە you يە

(CONT LA BIBLE ET VOUS >
COUPLES & PARENTS)

Piya evelisi Için tasvır

- Ye nooyu eseyig-η ne kuzuu təm yo
 - Ye nooyu esay-η təm yo
 - Ye እያወነት taabalaay yo

(CONT LA BIBLE ET VOUS >
ADOLESCENTS)

Con video Ebé
yáma se eyú
ekreliki Bibl? Kíwe
www.jw.org

Cənli video
Ezimə qıkpərlükçü
eyaa Bibl? Kiwə
www.jw.org ccy

Yehowa si m cañupccy eyaa

“Welisi, ne ma ipccycum idci.” 42:4.

HENDU: 113, 114

SUWE ηKAY COSUU?

Alwaata o ndu ndu ccsa iusupcocy csa
eyaa, cya abe eti ujixi, cya
ngu kewa kelel nsa, cya
ccy-ccy?

Paא εyaα li upccyְ kונומיה
ndi ndi y, ebe ccyְ bulaki
Yehowa kade se εyipccyְ -we?

Kađuwa ኃጋ ፀጋ Yehowa ይግበየሱ ለዚህ *Traduction du monde nouveau?*

² Yehowa sim tiyyaa ne eyaa miiliyaartiwa mba elizaa yo, patiha camiyee. Paa eyaa miiliyacwaa sakiye itimiyut-i alwaatu kudumtu yoo, ne paa kyunoy ngen ki-taa patimiyut-i kocy erizy ne ewelisi. Ne alwaatu ndu ti-taa qofc le, ediyin uccdinuu tiyyaa ne ewilay-wa mbu pala yo. Pisa ne Yehowa pizi ne eli mbu le, pirocun se e-lmayza ne e-kunoy pakuli eyaa lmayza ne pa-kunumi. (**Kahl Izaayii 55:8, 9.**) Ye mbu, alwaatu ndu eyaa yoo, etihiyut uccduu eyaa yoo, kewa keleu yoo kocy se pisa ne panu ndu eyocduu yoo.

³ Նստ կույ կի-տա, գլկայ նաւ էշումա Յեհովա տոյլու նոմու նց կույ կելս յ շ կի-ց-ց ն ըշումս ըշա յ շ . Ելկայ նաւ զ կ դ բ դ բ

ezima ερίζιγ νε εγγόδινι εγαα παα κυνυη ήγν ρογόδυν κογ.

ΕΣΩΤΙΚΟΥ ΕΓΑΑ

4 Alwaatu ndu Yehowa γένος Adam Edēeni kađay taa yō, pūtoma yō ετήνη Ebree κυνυη κιβινυ yō. Pūwayi le, εγγόδινι εγαα lala Ezī Moyizi, Samiyēeli ne Daviid. Paa εγαα mba, paakpay paramaymay pō-tōm pee ne pe-leγtū ne pamani tōm Ebree κυνυη taa koy, toovenim taa le Esō lūmayza pamawa. Pama tōm ndu tilini Yehowa maymay nōc taa yō, ne pete pekeđi qđđ Aram κυνυη taa tōm pee naaye, wena palakayn tōm dōj dōj alwaatu ndu tū-taa yō. Ele επιγα qđđ Ebree κυνυη κιβινυ ήγν Moyizi ne nayaas pōγōday yō, ne paa kritau ήγν le pakalay Moyizi ne nayaas mba pa-Masi sinaagōgīwa taa. (Luka 4:17-19; 24:44, 45; Tūma Labu 15:21) Paa pōγōday Hela ne Laatee κυνυμη Yesu alwaatu taa koy, Bibl tūcōdi doli se Yesu γένος κυνυμη eni yaa etaaycōdun-i.

5 Pitke Ebree κυνυη yō yoke Yehowa tūjnaa ne εγγόδινι εγαα. Alwaatu ndu Izraeeli piya li Babilooni yomiye taa yō, si-taa nasiy yōcday κυνυη ήγν payay se Aram yō. Pūtoma yō, pūcō Danyēeli, Esdras ne Yeremii pama Bibl hōcōli nuyi Aram κυνυη taa.*

6 Pūwayi Alekisandri Sōsā kōm ne etēki kewiyitu ajee sakiy yōc le, Hela yaa Greeki κυνυη keleū nīngu ήγν payay se Koinē yō, ήγν pakulay yōcduu ajee sakiy taa. Yuda mba sakiy payzi Hela κυνυη yōcduu, ne pūcō le pedezi Ebree Masi Hela κυνυη taa. Hela Masi nzi payay se Septante. Ye mbu, Septante kēni Bibl ήγν pacalt dēzun yō ne kūwēni wazay siŋj. Lōjusindaa mayzī se

* Kide tēs le, paama Esdras 4:8; 7:12; Yeremii 10:11 ne Danyēeli 2:4 Aram κυνυη taa.

4. (a) Κυνυη ήγν yō Yehowa tūjnaa ne εγγόδινi Moyizi, Samiyēeli ne Daviid? (b) Tōm ndu we Bibl taa?

5. Ebree κυνυη yō yoke Esō tūjnaa ne εγγόδινi εγαα na? Līzī pī-taa.

6. Ebe yōc pēdezi Ebree Masi Hela κυνυη taa?

tōm dēzīya 72 labini tōmye ne palizi Septante.* (Cōni pī-tēs tōm.) Pa-taa nabeyē dēzī Ebree masi taa tōm pee piye piye, ele lalaa nīatila mbu. Paa mbu yō, Yuda mba ne Krīstu nīma mba pōγōday Hela κυνυη yō, paatisaa se Septante ke Esatōm.

7 Alwaatu ndu Yesu kaawē tētē yōc yō, pītūn feyi se εγγόday Ebree κυνυη. (Yohaneesi 19:20; 20:16, ABT; Tūma Labu 26:14) Pitula yō εelabini tōmye dōđ Aram κυνυη taa tōm pee naaye, wena palakayn tōm dōj dōj alwaatu ndu tū-taa yō. Ele επιγα qđđ Ebree κυνυη κιβινυ ήγν Moyizi ne nayaas pōγōday yō, ne paa kritau ήγν le pakalay Moyizi ne nayaas mba pa-Masi sinaagōgīwa taa. (Luka 4:17-19; 24:44, 45; Tūma Labu 15:21) Paa pōγōday Hela ne Laatee κυνυμη Yesu alwaatu taa koy, Bibl tūcōdi doli se Yesu γένος κυνυμη eni yaa etaaycōdun-i.

8 Yesu wayi tūjyaas kajalay nīma yōcday Ebree κυνυη. Ele ε-sūm wayi le, ε-tōmkpelikyaa payzi yōcduu κυνυμη lees. (**Kali Tūma Labu 6:1.**) Alwaatu ndu lajheziye tōm kōm ne tyetly paa le yō, Krīstu mba sakiy yōcday Hela κυνυη ne pīkuli Ebree κυνυη. Hela κυνυη pakulay yōcduu alwaatu ndu tū-taa, pūcō le κυνυη ήγν ki-taa patayay Maatiyee, Maarki, Luka ne Yohaneesi pa-takayisti.[#] (Cōni pī-tēs tōm.) Pītasi le, Hela κυνυη taa pama Pōči takayisti ne Bibl taa takayisti leesi.

* Septante tēbōu le se “hiŋ lobē.” Piwe ezi papayzi Septante dēzun pīnay 300 pōcō ne palolou Yesu, ne pētēm-ku pīnzi 150 pūwayi. Septante wēni wazay halī ne sōnō, mbu būcō yō kīstīn Bibl taa taziyaa se pānū Ebree tōm pee yaa Ebree Masi nzi sl-taa nīo we kāđe yō.

Nabeyē mayzī se Ebree κυνυη taa Maatiyee cali mai ε-takayay, ne pūwayi le ε-maymāy dēzī-kē Hela κυνυη taa yō.

7. Κυνυη ήγν taa Yesu wīlāy ε-tōmkpelikyaa tōm?

8, 9. (a) Ebe yōc Krīstu mba sakiy yōcday Hela κυνυη? (b) Ne ebe pīkpeliky-ku Yehowa yōc?

CY-UTIEMA PAMA EŞİCTƏS NƏ PƏDƏZİ-TU CY

KİDE TEE TCM PIWOLO
MALAKIYA (Ebrei ne Aram taa)

KİDE TEE TCM PIWOLO MALAKIYA
(Hela taa)

MAATIYEE PIWOLO NATU
(Hela taa)

9 Krıstu nıma mba pama Hela Masi yo, qonq qonq le Septante palakayıñ tumiyə altwaatı ndu payay Ebree Masi yo. Nabıyu taa le, ezıma pədəzı təm Septante taa yo, piwə ndı pažı ne ezıma paama-tu Ebree kınunı taa yo. Ye mbu, mba pədəzı Septante Masi yo paa pataatalı pilim yo, təm ndu pamawa yo tiwe Bibl ńgu qıwəni sənəc yə küttaa. Pıkpelikiy-dı se Yehowa ezıdaa le, kınunı nakıyın tıkılı ləsekü ne sənzi nasıyı tıkılı ləesi.—**Kalı Toma Labı 10:34.**

10 Əlkpelikaa se kınunı ńgu eyü nyı camiyə yə, küt-ycəc Yehowa tıñtyna ne eyccədunutı-i. Əxerçunus-dı se qıtunı kınunı nakıyın yəc ne rıvəc qıtılı-i yaa qıtılı e-kadıvı. (**Kalı Zekariya 8:23; Natu 7:9, 10.**) Əlkpelikaa qədəc se Yehowa tıñtne e-fezun kideqəeu yəc ne esinı Bibl mayaa ne pama-ku. Elə ehə-wəc nımcıv se pakpay pamağmay rə-təm pee ne pamani e-lımayza.

ES KANDIYIY Ə MC-TÇ

11 Eyaa yəcdəvə kınumıñ ndı ndı, elə pıulakı Yehowa kađe se eyccədini-wə. Ezıma qılabı ne qına? Ebree təm pee wena Yesu labını tumiyə ne pama-ye Bibl taa yo, atıqəc. (Maatiyee 27:46; Maarkı 5:41; 7:34) Elə Yehowa yeba ne pama təm ndu Yesu

10. Ebəc qıkpelikaa pılları ezıma Yehowa yəcdəvə eyaa yəc, rı-ycəc?

11. Paa eyaa iyccədəvə kınumıñ ndı ndı yəc, ebəc yəc pıulakı Yehowa kađe se eyccədini-wə?

wılaa yə ne pədəzı-tu Hela kınunı taa, ne pıwayı le kınumıñ ləeñ taa. Pitasi le, ezıma Yuda mba ne Krıstu mba paatası Esətəm mav tam sakıyə takayıñ yəc ne pasıñ yəc, piyeba ne tiwəc halı ne sənəc. Pıwayı le, pədəzı takayıñ nzi kınumıñ ləeñ sakıyə taa. Palvı Yesu ne pıla ezi pıncı 400 mbu yə le, John Chrysostom yəcdı se pədəzı təm ndu Yesu wılaa yo Siirii, Egipiti, Endı, Persı, Etiyoopii mba kınumıñ ne kınumıñ ləeñ sakıyə taa.

12 Krayıñ caanañ taa ne pılkıç pıtalı sənəc, eyaa sakıyə ńay pana se pədezi Bibl ne pıkpəndinı mba pədəzəy küt-taa təm ne patayıñ-ku eyaa lalaa yo. Palvı Yesu ne pıla pıncı 300 le, Roma wiyañ Diocletien dı paytu se pañayızı Bibl takayıñ tıñja miñ. Pılabı pıncı 1200 pıwayı le, William Tyndale payızı Bibl ńezvə anglease kınunı taa. Eyccədaa se ye Esə ehə-i wezuu ne pıdaylı yəc, enə yeki ne halı kəfti taa pıya mağmay tılı Bibl camiyə ne pılkıç fadanaa. Ezıma panazay Tyndale yə rıvəc le, ekonyı Angleterri ne eleyzı ejadə se pısa ne etəzı Bibl ńezvə ne elızi-ku. Cooci ńvəndinää kaañay pana se pañayızı Bibl ńgu Tyndale ńezzaa yəc miñ, paa mbu yəc eyaa sakıyə kaatəm-ku wənəvə. Pitəmnää se pakpa-i ne pıhəkə-i qəv yəc, pata e-liu təe ne esı ne pañayızı miñ. Elə cooci ńvəndinää tırızı ne pədezi Bibl ńgu ńezzaa yəc. Ne Bibl ńgu küt-ycəc

12. Pana wena eyaa ńay se pədezi Bibl?

PƏDEZI-SI
KUNUMIİ
SAKİYƏ TAA

Laatəs kibinuu taa
Vulgate
(Laatəs Bibl)

AİNGLƏS BİBLWAA
Tyndale
King James

New World
Translation
Palızı kifaluu
2013 taa

CÖNS PALLIZI
BİBL PLCEZI
KUNUMI
2800 TAA

patiñnaa ne pədezi Bibl ńgv payay se “*La Bible du roi Jacques*” yə.—**Kalı 2 Timootee 2:9.**

13 Pıke toovenim se mba patası mañ Bibl takayısi kibinzi yə, piyiýdi pa-taa nabeyə həçlüñ nuyı taa pazi. Elə Bibl taa taziyaa kpay altwaatu ne patazi Bibl takayısi kibinzi sakiyə, Bibl takayısi həçlaş, ne Biblwaa mba pədezi dooo ləñ yə pa-taa. Patazı sı-taa ne pite le, pana se ması nasiyı pazi yem taa təm leyzini ńñu. Elə Bibl taa təm maymay tuleyz. Mbu yebina ne Bibl kpelikyaa mba peweni laja kibana yə, paaputıñ se Bibl ńgv dıwəni sənə yə, toovenim le kükə Yehowa təm.—Izaayii 40:8.* (Cənə pi-təes təm.)

14 Paa eyaa kaatunji nömcəñ sakiyə yə se pədezi Bibl yə, təm ǵezyya ńay pana ne pədezi-kv künümüñ weyi 1cezı 2800 yə ı-taa. Sənə, Bibl kəni takayay ńga pakılı ǵezvə künümüñ ləen taa yə. Paa eyaa sakiyə iitisiy Əsə yəc kəyə, Bibl kəni takayay ńga pakılı tayvə eyaa wezuu cayu taa yə. Biblwaa nabeyə kalvə we kađə ne pa-taa təm natvəñ titvəzli camiyə. Paa mbu yə,

* Cənə Appendix A3 *Traduction du monde nouveau kifaluu taa* (aŋglee yaa ahona taa); ne *Un livre pour tous taa təm ńñu kune: "Un survivant de l'Histoire,"* kılə həçlüñ 7-9 yəc.

13. Bibl taa taziyaa tazı Bibl takayısi kibinzi taa le, ebe panawa?

14. Künümüñ ezıma taa Bibl we sənə?

pa-tıja pəccəpduñ təm ndu tıhay eyu lidau ne tısuñtu-ı se ehiy wezuu maateñ yə.

PLİPÇİZİ SAMAY BİBL KİFALUÜ

15 Pınay 1919 taa, palızı Bibl kpelikyaa nabeyə pazi se peke “yom siyşıq tu ne ləñsində.” Alıwaatı ndu tı-taa le, Aŋglee künun yəc yom siyşıq tu küləy tıñnuñ ne eyccəpduñ Əsə samay. (Maatiyee 24:45, NW) Elə sənə le, künümüñ weyi ı-taa palızıq da-takayısi yə, 1cezı 700. Ezı Hela künun yə, sənə Aŋglee künun pakılı labınuu tımye tadiye ne sukulinaa taa, ne eyaa sakiyə niy-ku ne pəccəpduñ-ku. Puyca le Aŋglee taa pacalıq mañ da-takayısi, ne puwayı le pədezi-si künümüñ ləen taa.

16 Da-takayısi tıja ńikiq niye Bibl yəc na. Kiđe təe le, Əsə seyaa lakagnı tımye Bibl ńgv payay se *La Bible du roi Jacques* yə, ne pınay 1611 taa palızı-kv. Elə, kı-taa təm pee kaabınaa ne a-taa niu kaawə kađə. Pıtası le, kı-həçlüñ nuyı taa pazi yem pama Əsə hıđe, ńgv Bibl takayısi kibinzi taa, paama Əsə hıđe tam kudokiñ sakiyə. Bibl ńgv kı-taa təm natvəñ wəe le, patıđezı-tu camiyə. Pıtası le, pəccəzı Bibl ması nasiyət kı-taa, ńgv ması nzi sitaawəe Bibl takayısi

15. (a) Kraynı pınay 1919 le, leyzitu ndu palabı da-takayıslı lızuñ nömcəñ taa? **(b)** Ebe yəc Aŋglee künun taa pacalıq mañ da-takayısi?

16, 17. (a) Ebe plipçizi Əsə samay? **(b)** Ezıma tıye pəccəzı ka-kiceyim mbu pi-dede? **(c)** Ebe koobu Knorr kaasçoola?

kibinzi taa. Biblwaalalaamba paadzezi-wé Angleées taa yó, paawené ejandu kuyumtu ndu.

17 Pinay kaylaa se píropozí Eso samay Bibl ngyu pédézí kí-taa tóm camiyé ne kí-taa niú weé kelev yó. Puyó palizi kóomiite ngyu kíkay díezvun *Traduction du monde nouveau* yó. Ne kpayní 1950 ne piwolo 1960 le, koo-biya mba pewe kóomiite ngyu kí-taa yó, palizi Bibl hóoluj niuy. Palizi hóoluj eni tindima lodo taa, ne palizi kajalay tindimiyé kigbeyluu sássu ngyu palabi 2 août 1950 taa yó kí-taa. Kigbeyluu ngyu kí-taa, koobu Knorr yóodaa se píropozí Eso samay Bibl ngyu pédézí-kv ne tóm pee wena eyaa yóoduu sássu yó, ngyu pédézí-kv camiyé ne kí-taa niú weé kelev yó, ne kisinyí Eso samay se kanu toovenim tóm taa kpayí kpayí yó. Píropozíke Bibl ngyu kí-kaluu ne kí-taa niú weé kelev ezi kiđe tée Masti nzí Krístu tómkpelikiyaa kaamawa yó. Koobu Knorr kaasóolaa se *Traduction du monde nouveau* esiní eyaa miiliyóowaa sakiye ne pékpelikú ne patili Yehowa.

18 Pitali pinay 1963 le, lidau ngyu koo-bu Knorr kaawéna yó kíla. Palizi *Les Écritures grecques chrétiennes—Traduction du monde nouveau* Peeyiba, Fransu, Caama, Itaalii, Portiigaali ne Esípaaní kyunumtú taa.

18. Ñdu ndu Ncođeyaa Egbeye laba se písina ne pédézí Bibl?

Pinay 1989 taa, Ncođeyaa Egbeye lizu koobi-ya nabeyé Yehowa Aseyde Tínaa túmiye qla-de sáscéde ndú qíwe Niyyu Yorukí yó qí-taa se pasini Bibl díziyaa. Pitali pinay 2005 le, Ncođeyaa Egbeye ha nymow se pédézí Bibl kyunumtú weyi t-taa pétém payzvun lizuun *Fenyuu Tilimiye* yó. Piyeba ne són, kyunumtú weyi t-taa palizi *Traduction du monde nouveau* tuja yaa kí-hóoluj yó, icézi 130.

19 Kpayní pinay nga pacalí lizuun *Traduction du monde nouveau* ne pitalini són yó, Angleées kyunuj leyzí sakiye. Puyó píkóom ne píceyí se peleyzí ezíma paadzezi *Traduction du monde nouveau* taa tóm yó. Yehowa egbe-ye labi pinay taa kediyzay Etaazuuní ejadé taa 5 ne 6 octobre 2013 taa. Ne ajee 31 taa eyaa 1413676 welisini ka-qutu. Kediyzay nga ka-taa, Ncođeyaa Egbeye taa koobu ncođyuu susaa se palizi *Traduction du monde nouveau* kífaluu Angleées taa. Koobiya taa la leleñ siñj, ne alíwaatu ndu paha paa weyi Bibl ngyu yó, pa-taa sakiye tisi eziteyłum. Alíwaatu ndu tóm yóodiyaa kalay masí Bibl kífaluu ngyu kí-taa yó, eyaa tuja na kaylaa se kí-kaluu ne kí-taa niú kaawé kelev. Ñuu ngyu kíkóen yó kí-taa, díkay yóoduu Bibl kífaluu ngyu kí-yóo tóm ne píkóom, ne díkay nau díkay ezíma pewe ne pédézí-kv kyunumtú leen taa yó.

19. (a) Taa leleñ tóm ndu labi pinay 2013 taa?
(b) Ne ebe díkay nau ñuu ngyu kíkóen yó, kí-taa?

TC NATUYU TCBUND LIZUN

Yehowa yóodiyuu eyaa ne yóodiyaz ngya kewé kelev yó se papízi ne panu ndu eheyig-wé yó. Ðooo kiđe tée le, Yehowa kaatüñji Ebree kyunuj kíbiluu yóo na ne eyóodíni Adam. Elé eriziy etüñji paa kyunuj ngyu le kí-yóo ne eyóodíni eyaa. Mbu ri-tóm ceyí e-erizidaa yó le se qílini e-límayza taa, ne qílini mbu eñilin se e-seyaa laa yó

Bibl ηgu pedεzi-ku camiyε yε

"*Escom we wezuu.*"—EBREE 4:12. ABT.

² Bibl we kyunumuñ sakye taa. Ele pedezı Biblwaa nabeyę camye ne pikli lalaa. Pısa ne pedezı Bibl camye le, koɔmiite ngyu kiɔdezi *Traduction du monde nouveau* yo, kikpay lumayza se kiɔdʒi paytu kila naadozo ane a-yoo: (1) Kisan Əssı hıde ne kuma-dı lona wena a-taa paama-dı kiđe tee yo. (**Kalı Maatiyee 6:9.**) (2) Ye pısan yo, kiđeziy tɔm ndu paama kiđe tee yo piye piye. Ne dende pısan yo, kiđeziy lumayziye ndı qıwə hɔɔlsu ngyu ki-taa yo. (3) Kılakunu tomye tɔm pee wena a-kalvu ne a-tɔbvu nuw we keleu yo.*

* CÔNÉ Appendix A1 Traduction du monde nouveau kifaloo taa (Anglais yaa Ahuna taa) ne La Tour de Garde 1er mai 2008 taa tɔm ñuu kune: "Comment choisir une bonne traduction de la Bible?"

- 1. (a)** Tumiye ndi Esco kaadu Adam? **(b)** Krapgnal alwaatu ndu le, ezima Esco seyyaa labuni yccday waade tumiye?
2. (a) Koɔmiite nju kulezzi *Traduction du monde nouveau* yo, paytu kilawena kulabuni tumiye? **(b)** Ebe dukax naañ የኅጂ ክህን ክላታ?

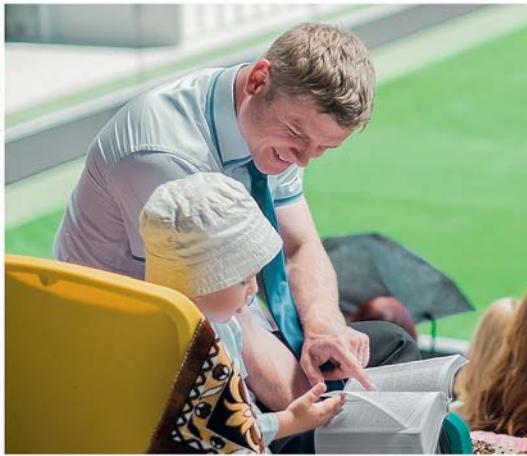
HENDU: 37. 116

SUWE ከKAX COSUU?

33mid ccy 33
Bibl taa?

Σε ycc palızı Traduction du monde nouveau kifalı?

Ezıma tıye Traduction du monde nouveau kifaluu wazı eyaa sakıye?

(Cənə pi-təe təm.) (**Kalı Nehemiya 8:8, 12.**) Paytū kila ana a-naadozo asını qədətəm qəziyaa lalaa ne pədezi *Traduction du monde nouveau* kənəvəniñ weyi icəzə 130 yə, 1-taa. Nuu kənə kütəa dıkay nau eziüma paytū kila ana asinəa ne palızı *Traduction du monde nouveau* kifalıvə Anğlese taa pınay 1901 taa yə, kütəa. Ele kifalıvə ngv palızı pınay 1952 taa yə, pahızı Eso hıdə kəvə taa. Ebe yoo? Mba pədezi-kv yə, pamayzay se pifeyi deu se pama Eso hıdə Bibl taa. Mbv qədətə pahızı Eso hıdə Anğlese Biblwaa lalaa taa ne kənəvəniñ leşən taa.

BIBL İĞÜ KİSAJ ESO HİDƏ YƏ

³ Pama Eso hıdə Ebree kənəvə taa ne abalıması naanza. Masi nzi payay se *Tétragramme*. Dırıçılıq ne qına *Tétragramme* ngv Ebree Bibl takayısi kibünzi sakiye taa, ezi Teñgu Kisibüvə taa takayısi kikpiyisi yə. Dırıçılıq qədətə ne qına-kv *Septante* takayısi nasiyi taa. Pama si-taa nasiyi pıläkə pınzi ezi 200 mbv yə pvcə ne palvəvə Yesu, ne leesi le palvə Yesu ne pıla ezi pınzi 100 mbv yə pvcə ne pama-sı. Eyaa sakiye nay eziüma Eso hıdə təyi Bibl takayısi kibünzi taa le, pıläkə-wə piti kpem.

⁴ Piwiliy se piwəe se Eso hıdə ewee Bibl taa. Ele patıma Eso hıdə Biblwaa sakiye taa. Palızı *Les Écritures grecques*

3, 4. (a) Takayısi nzi taa dırıçılıq ne qına *Tétragramme*? **(b)** Ebe Bibl qəziyaa sakiye laba?

chrétiennes—*Traduction du monde nouveau* Anğlese taa ne pıla pınzi naale le, palızı Bibl kifalıvə ngv payay se *American Standard Version* yə. Eso hıdə kaawə kibünvə ngv paacalı lızvə pınay 1901 taa yə, kütəa. Ele kifalıvə ngv palızı pınay 1952 taa yə, pahızı Eso hıdə kəvə taa. Ebe yoo? Mba pədezi-kv yə, pamayzay se pifeyi deu se pama Eso hıdə Bibl taa. Mbv qədətə pahızı Eso hıdə Anğlese Biblwaa lalaa taa ne kənəvəniñ leşən taa.

⁵ Ye Bibl qəziyaa itıma Eso hıdə Bibl taa, piwəekü nabuyu yaa we? Eee. Yehowa weyi ε-çələc Bibl lınaa yə, eñiñi se eyaa itılı ε-hıdə. Piwəe se təm qəziyən kibənə etılı takayay ngə ecay qəzvə yə ka-tu lımayza, ne εκραγ-ye ne elabını təmliyε ε-təm qəzvə taa. Bibl ması sakiye wılıy se piceyaa se qitılı Eso hıdə ne qısam-dı. (Keysi 82:18; 148:13; Izaayii 42:8; 43:10; Yohaneesi 17:6, 26; Toma Labu 15:14) Pittasi le, Yehowa yeba ne Bibl mayaa ma ε-hıdə tam kudokiñ sakiye Bibl takayısi kibünzi taa. (**Kalı Egipiti Lıv 3:15; Ezekiyeelı 38:23.**) Ye mbv, alıwaatı ndu Bibl qəziyaa kiziñ se paamay Yehowa hıdə Bibl taa yə, piwiliy se paañanı-ı.

5. Ebe yoo piceyaa se pama Eso hıdə Bibl taa?

“Pïkenui-dü waqę
ssçpçé krem se
Yehowa węe nę
eyççpçunü-dü
da-maymay
da-kunun taa!”

⁶ Sənə, mbu piwiliq se pırczuv se pama Eşə hıdə Bibl taa yə, pıdçwa. *Traduction du monde nouveau* kifaluv ńgu palızı pınay 2013 taa Angleę taa yə, pama ki-taa Eşə hıdə tam 7216. Piwiliq se Eşə hıdə we ki-taa lona lodo taa ne pıklı kibunuv taa. Teñgu Kisibuv taa takayısi kikpiyisi taa təm kifatı natyu yebina ne pəsəzzi Eşə hıdə ması kagbanzı taa.* (Cənə pi-təee təm.) Ması nzi yə: 1 Samiyəel 2:25; 6:3; 10:26; 23:14, 16. Bibl takayısi kibünzi taa təm leetu yebina ne pəsəzzi Eşə hıdə qədə Təm Huyaa 19:18 taa.

⁷ Toovenim Krıstı mba mayzıq se pıceyaa se panı Eşə hıdə təbuv camıye. Eşə hıdə təbuv le se “eyeki ne pılatı.”# (Cənə pi-təee təm.) Da-takayısi kaatınu Egipiti Lv 3:14 yəc ne sulzıq Eşə hıdə təbuv. Pama peede se: “Ma le ma” [yaa “mankay pısvı mbu pıkedıqı-m se manpıstı yə.” NW] *Traduction du monde nouveau* ńgu palızı pınay 1995 taa yə, kılızı pi-taa se Yehowa **pıstı ε-maymay**

* Pama Teñgu kisibuv taa takayısi kikpiyisi pıcezı pınzı kudoku pıco ne pamay takayısi nzi payaş se Məsəreeti ması yə.

Takayısi nasiylı ńlikıq niye təm ndu tı-yəc, ele Bibl taa tazyaa nabeyə iitisiş-tu.

6. *Traduction du monde nouveau* kifaluv taa, ebe yəc ne pəsəzzi Eşə hıdə Ması lodo taa?

7, 8. Eşə hıdə Yehowa təbuv le suwe?

ε-tı mbu essəlaa se eke yə ne epızı elə təm ndu payı eyççadaa yə.* (Cənə pi-təee təm.) Ele kifaluv ńgu palızı 2013 taa Angleę taa yə, kılızı pi-taa se: “Toovenim se Eşə hıdə təbuv le se epızı ε-tı mbu essəlaa se eke yə. Ele pitisunti pi-deke. E-hıdə wılıq qədə se **elakı** ne e-wondu kılızıtı **pıstı** mbu payı essəlaa yə se pısa ne ε-ssəlum la.”

8 Yehowa laki se e-wondu kılızıtı ipısı mbu payı essəlaa yə. Eləlabə ne Noa pıstı aqakay sayyı, Betisaalelı ńapısı wondu sayyı weyi ewe niye sinjı yə, Gideycc pıstı you lađı ssəc, ne Pəçəli ńapısı Eşətəm tiyyi. Eşə hıdə weni təbuv nıw sinjı, mbu yebina ne kəcmiite ńgu kıdəzli *Traduction du monde nouveau* yə, kuma Eşə hıdə Bibl taa.

9 Sənə, Eşə hıdə feyi Biblwaa sakıyə taa. Ele, Bibl dəztiyaa sakıyə leyzi-qı ne “Kıbaylı” yaa pe-egeetiye taa esə nıçayı hıdə. Pıycı Nəçədəyaa Egbeye mayzıq se pıceyaa sinjı se kınomuñ kpeekpe taa eyaa twəenli Bibl ńgu kısañ Eşə hıdə yə. (**Kalı Malakiya 3:16.**) Mbı yebina ne kınomuñ weyi t-taa pədəzli

* Cənə *Les Saintes Écritures. Traduction du monde nouveau (avec notes et références)* Appendice 1A, *Le nom divin dans les Écritures hébraïques*, hçılou 1676.

9. Ebe yəc Nəçədəyaa Egbeye ńakı pana se pədəzli Bibl kınomuñ lesej taa?

Traduction du monde nouveau yç, 1cezı 130; ne paðu Eçç hûde di-lone taa.

BIBL ԾՂԱ ՔԵԶԵԼԻ-ԿՈ ԸՆԿՐԱՆԵԿԱ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԼԻ-ՏԱԱ ՏՈ ԿՊԱԼ ԿՊԱԼ ԿԾ

¹⁰ Том дэзиаа дэзай Traduction du monde nouveau кунумүү леен таа ле, пакату каласакиye. Eklesiyastu 9:10 ne masi лееси таа Traduction du monde nouveau labunu tumiyе Ebree том piye "Shéol." Tom piye ndi, qitoyu qofqo Anglee Biblwaalalaan taa. Ele, paapizuy ne palabunu tom piye ndi tumiyе кунумүү sakiye taa, mbu puycu mba pakaly кунумүү eni yo, paasuy Ebree tom piye "Shéol." Tom piye ndi, qifeyi pa-takayisi taa, ne halt nabeye mayzity se lone nadiyе payay mbu. Mbu yebina ne Nocoqeyaa Egbeye ha tom dэziyaa numou se pedezi Ebree tom piye "Shéol" ne Hela tom piye "Hadès" se "Pilav." Piyeba ne ezima pedezi Bibl yo, piwae kpayu kpayu ne piklu.

11 Ebree ne Hela tɔm pee wena pedezaa se “kalizay” yɔ, pulabi kađe dđđ se pedezı-ye Kunumun nuyi taa. Kunumun eni ı-taa, pɔ-tɔm se kalizay kɔyɔ, dɔŋ dɔŋ le pike mbu puly eyu taa ε-sim wayi yɔ. Puyɔɔ paha tɔm deziyaa nɔmɔn se pucɔ ne pedezı tɔm piye ndi le, piwɛe se pamayzi mbu puyɔɔ palabint-dj tumye tɔm ndu pediyni dezuu yɔ, ti-taa yɔ. Palzı mbu ne mbu “kalizay” sijnaa yɔ pi-taa *Les Saintes Écritures. Traduction du monde nouveau (avec notes et références) Appendix taa.* Palzı Ebree ne Hela tɔm pee naaye taa *Traduction du monde nouveau* kufaluu te pi-tee tɔm taa se ki-kaluu ne ki-taa nuu iwee kelev.

¹² Том дэзяа поц тэм нэ шивүүлэх болох
катын кала леена алтваату нь педэзүүг Библийн

10, 11. Kala wena tɔm dəzziya nabeys katu ali-waato ndu pədəzəyaz *Traduction du monde nouveau* kyunum lu ləen taa yɔ?

12. Lęgyitu ndu patasi labu Traduction du monde nouveau kifaluvu ሃጋ palizi pinay 2013 taa yō kūtaa?

kuñumuiñ leen taa yo. Puyoo septembre 2007
taa, Nocoñeyaa Egbeye ha nuñuu se paltzu
Traduction du monde nouveau kufaluu Anglee
taa. Koõmiite ñgu kultzay Bibl ñgu yo, kitazu
tom sakyee ndu tom ñeziyaa pozaa yo ti-taa.
Anglee tom pee wena abinnaa yo, peleyzi-ye
ne tom pee wena eyaa lakini tumiyee soñoo yo.
Piyeba ne Bibl ñgu, ki-kaluu ne ki-taa niñ
wee keleu ne pikuli, ele ki-taa tom tulayzi.
Traduction du monde nouveau waa mba petem
ñezuu kuñumuiñ leen taa yo, pasinnaa ñeqdä ne
pedezi anglee Bibl kufaluu taa tom camiyee.
—Aduwa 27:17.

PAWILL EŞİMLİYE SINN

13 Lumayza wena εyaa sakiye weni *Traduction du monde nouveau* ktifaluv ngu paltzu Anglees taa yó, ki-ycó? Koobiya sakiye matakayısı ne petiyini Egbeyé tumiye qlaqe ssosqé ndí qwe Brooklyn, Niyyu Yörük ejadę taa yó ne pawlıt pe-esimiyę. Pa-taa sakiye lumayza labı kvdqum ne koobu halñinu nccoyu lumayza. Emawa se: “Bibl we εzi niyilim adakay nga ka-taa suni sika wondu yó. Ye ηkalyt 2013 Bibl ktifaluv ngu yó, piwe εzi ηkpay paa sika wonuu ngu ne ηwiliy-ku, ηcɔŋni ki-hɔɔluj tuja se ηna εzuma kidey miŋ camiye ne kwęe kajvuka yó. εzuma pe-dezı ki-taa ması camiye ne piwęe keleu yó, piśintı-m ne mantlı Yehowa camiye ne mana se εwe εzi caja weyi ekpay-m ε-nɔkçuyu taan ne εkedių-m tóm ne ncc kibaña yó.”

¹⁴ Eyaa mba pèdèzè Traduction du monde nouveau kifalvu ñgv pa-kwñumuj taa yç, pawili dçdk pè-esumiyè. Koobu abalññuv akpadiyu nccyu we Pulgaarii tetu ndu payay se Sofiya yç ti-taa. Eycoödi Traduction du

13. Lımayza wena εyaa sakıye wənı Traduction du monde nouveau ηqu palızı 2013 taa yç, kı-ycc?

15 Ajee sakiye taa, Biblwaa we liidiye yaa
riwe kaqe kpem se eyu eweent Bibl. Ne ye
eyu erizaa ne eweent Bibl yo, pikenit-wazay
sccsinj. Ruwanda egbeye pilina yucc-
daa se: "Pulabi alwaatu sakiye, Bibl kpel-
kiyaa sakiye taadeyni ezidaa mbu puyoo yo
pataafeyni Biblwaa. Pataaweeni liidiye se
paya Biblwaa mba pa-ageeta taa coocinaa
peday yo. Ne doq doq le, pataanty Bibl masi
nasiyi taa camiyet, ne pitaasinyi-we se pe-
deeni ezidaa." Alwaatu ndu palizi *Traduc-
tion du monde nouveau* Ruwanda konuji taa
yo, koobu nooyu ne e-halv ne pe-piya evelisi
naanza poyoodaa se: "Disey Yehowa ne yom
siysisi tu ne lonyindu pidufeyi, mbu puyoo yo
paha-du Bibl kune. Dike kuvondinaa ne

סוזן נאובך ענבל מכת

ditaaweeñti liidiye se q̄ya q̄-hōv taa ñuma tuña Biblwa. Ele leelęeyo le, qa-taa paa weyi weni ε-maymay e-Bibl. P̄isa ne q̄iwili Yehowa qe-esimiyę le, q̄-hōv tuña kpendię ne kikalty Bibl paa evemiye ndi.”

16 Pakay lizuun *Traduction du monde nouveau* kifaluu kunumuj sakiye taa. Satan ñakü pana se esunzu Bibl dëzvu tumiyé ndü, ele qnawa se Yehowa soolaa se ε-seyaa kpeekpe iwellisi tɔm ndu eheyiy-wé yó kununj ñgu panu camiyé yó, kí-taa. (**Kali Izaayii 30:21.**) Piile-dijy le, ‘pakay tiluu Yehowa tetu kpeekpe taa camiyé, ezi lum waduu pco taa yó.’—Izaayii 11:9.

¹⁷ Tete pila mbu ne dükpay Traduction du monde nouveau kifaluu ne Yehowa kujəŋ leen ne qılabunu tımıye camiyə. Yele ne etüŋni Bibl yoo ne eycəpini-ŋ paa evemiye ndı. Epiziy ne ewelisi da-tıja payı da-aduma. Ye da ne Yehowa qıycədusunu qama mbu yo, pukay-qı sunuu ne qıtılı-ı camiyə ne qıssıclı-ı ne pikılı.
—Yohaneest 17:3.

16, 17. (a) ይበኩ ፀሐልያ ሰ-ሱዳዎችን በላይ
(b) ይበኩ ማስረጃ ሰ-ሱዳዎችን በላይ

"Eyeki ne piłakı": Yehowa lızılı kedeña ne
mbu payı riwé ko-yıcı, ne erizig ne erisi
mbu esccılaa yı se pısa ne e-sccılım la.
Yehowa rızıq qıpçı elı ne e-wondı
kılızıtın pısı mbu payı esccılaa yı. Eelaba
ne Noa pısı aďakay sayyu, Betısaaleelı
ńapısı wondu sayyu weyi ewe niye
sılıŋı yı, Gideyıcı pısı you lađıı scıca,
ne Pıccı ńapısı Esıçom tıyiyıu

Kraug ña-nzulomiyę ne ñlabinu mbu bıwə dəu yɔ

*“Mu mɔ-nɔɔ taa tɔm, . . . yele ne titali
ñe-ezidaa, [Yehowa.]”* —KEJYA 18:15.

HENDU: 82, 77

**EZIMA YESU KIÐAU
SÝÑL-ÐU SE . . .**

qıtılı alwaatau ndu riwəe se
qlycpdi yɔ?

qıtılı tɔm ndu riwəe se
qlycpdi yɔ?

coo ezima qlycpdu
kibaña yɔ?

PLNAY 1871 taa, lau nakuyu mu miŋ Etaazuunii hɔcluu ḥgu payay se Wisconsin yɔ, ki-taa. Miŋ eni yeli lees lees ne iñay tuŋ ezi miili-yaartwaa naale mbu yɔ. Eyaa mba miŋ eni tkuwa yɔ, pesez 1200. Widjiyi miŋ nuyt tkuŋ eyaa mbu Etaazuunii ejade taa. Piwə ezi suluku nakuyu dəxayna ne mamacısı la ne miŋ səsəŋ eni tpayzi. Tɔm ndu, titozun-dv Bibl mayay nakeye yɔc. Kötəŋ se: “lcəna ne ina miŋ nññu ñakuu lau pilim.” (Yakubu 3:5) Ebə yɔc Bibl mayu Yaku-bu yccdi tɔm ndu?

² Elizi pi-taa se: “Nzulomiyę ke dədə miŋ.” (Yakubu 3:6) Po-uyccdu cune se “nzulomiyę” yɔ, piwılıt se pike wađe ndı qıwəna se qlyccdi tɔm yɔ. Ne ezi miŋ yɔ, tɔm ndu qlyccdu yɔ tırızı ne tıkoni kađe səsəcye. Tɔm ndu qlyccdu yɔ, tırızı ne tıweenı dən siŋŋ eyaa lalaa yɔc. Halı Bibl heyiğ-dv se tɔm ndu qlyccdu yɔ tırızı ne tıha lalaa wezuu yaa tıkoni-wə sim. (Aduwa 18:21) Ye mbu, purozun se qiyele yccdu mbu puyca yɔ dərızı ne qlyccdi tɔm kidekeditu natuyu yaa we? Aayı. Əuirizı ne qıtılı se qiyeki miŋ labinuu tımiye mbu puyca yɔ tırızı ne iñay-dv. Elı, piwəe se qıtılı ezima qılkını-tı tımiye yɔ. Miŋ pızıq isini-dv ne qıtılı tɔconay yaa iha-dv ñalımiye. Əuirizı dədə ne qıhoyi miŋ. Mbu dədə, ye qıcɔni

1, 2. Ebə yɔc Bibl kraug də-yccday ne kılmaçzıni miŋ?

ɸ-yoɔday yɔɔ camiyə yɔ, karizi� kasini-ɸu
ne qisa Yehowa ne qikpazi lalaa dɔŋ.—Keya
18:15.

3 Yehowa ha-ɸu wađe se qitunjı ɸ-yoɔday
yaa tandamaa kvnuny yɔɔ ne qiheti lalaa ndu
qumayzıy ne mbu piwə da-laŋa taa yɔ. Ye mbu,
ezıma qipizıy ne qitunjı wađe kibandę ndı
qı-yɔɔ ne qikpazi lalaa dɔŋ? (**Kalu Yakubu 3:**

9, 10.) Pičozvu se qituli alwaatu ndu piwəe
se qiyɔcdı yɔ, tɔm ndu piwəe se qiyɔcdı yɔ, ne
ezıma piwəe se qiyɔcdı-tu yɔ.

ALIWAATU NDU PIWEE SE ɆIYCYA?

4 Nabuyu taa le, pičipozı se qiyɔcdı. Bibl
yɔɔdaa se “wiyə [yaa alwaatu] wee se posu.”
(Eklesiyastı 3:7) Alwaatu ndu lalaa yɔɔduu
yɔ, piwəe se qisu ne piwili se qıñaq-wə. (Yɔb
6:24) Pitasi le, pičipozı se qikuluu meesay
tee tɔm ndu pičipozı se eyaa lalaa unu yɔ, ti-
yɔɔ. (Aduwa 20:19) Ne ye nɔɔyu eđu-ɸu
qıwiziyə yɔ, piwəy deu se qıñaq pana qisu ne
qitaayɔcdı natuyu. Ye qılabı mbu yɔ, piwiliy
se qıwenu lɔŋsindę.—Keya 4:4.

5 Ele nabuyu taa le, piwəy deu se qiyɔcdı.
(Eklesiyastı 3:7) Alwaatu wee se qisa Yeho-
wa, qikpazi lalaa dɔŋ, qiyɔcdı ndu tiwə da-
laŋa taa yɔ, ne qiheti lalaa da-kiceyim. (Keya
50:17) Ne ye qılabını yɔɔday wađe tımye
mbu yɔ, qıwiliy Yehowa se qıwenu esımye
kujɔn ηgu elabi-ɸu yɔ ki-yɔɔ. Ye da-taabalu
elabi-ɸu kujuŋ kibaŋu nakuyu yɔ, qıñakı pana
se qılabını-ku tımye camiyə.

6 Ebę yɔɔ pičeyaa se qıñini alwaatu
kibandu pucɔ ne qiyɔcdı? Aduwa 25:11 cosaa
se: “Ezı sika mangv ηgu palızi ki-yɔɔ sika
kilemiy yɔ, mbu ɸɔđı tɔm ndu pɔyɔcdı-tu

3. Ɇiycɔdunu lalaa le, ebę kag-ɸu sınuu ne
qikpazi-wə dɔŋ?

4. Alwaatu ndu piwəe se qitaayɔcdı?

5. Ezıma qipizıy ne qıwili Yehowa se qıwenu esı-
mye yɔɔday kujuŋ ηgu elabi-ɸu yɔ ki-yɔɔ?

6. Ebę yɔɔ pičeyaa se qıñini alwaatu kibandu
pucɔ ne qiyɔcdı?

ti-wee taa qeyi qeyi yɔ.” Ye pakpay sika ne
polu mangv yɔ, kwey kajukı; ele ye patasi
lızvu sika kilemiy mangv ηgu ki-yɔɔ kɔyɔ,
kwey kajukı ne pıklı. Mbu ɸɔđı qitunjı ne
qıweenı tɔm kibandu natuyu se qiheti nɔɔyu;
ele ye qıñini alwaatu kibandu se pucɔ ne
qiheti-i tu yɔ, pıstıgnı-i ne pıklı. Ebę pızyı
pıstıgnı-i ne qıla mbu?

7 Ye qituyɔcdı tɔm alwaatu kibandu yɔ
kɔyɔ, pıtoma yɔ eyaa unu tı-taa yaa paatisıy
ti-yɔɔ. (**Kalu Aduwa 15:23.**) Mars 2011 taa,
tetu namsaa ne tengu lum wadı ne piyɔki tetu
sakiyə Japɔŋ wısi qılye taa. Eyaa mba pasıbi
aseyuu ηgu ki-taa yɔ, pıcezı 15 000. Paa Yeho-
wa Aseyde Tınaa sakiyə kaalesı pɔ-hɔŋ taa
mba ne pa-taabalaası aseyuu ηgu ki-taa kɔyɔ,
pañay pana se patunjı Bibl yɔɔ ne pasını eyaa
lalaa mba aseyuu ηgu kiitukunaa yɔ. Ele
paanawa se eyaa mba, pa-taa sakiyə kaake
Bouddha nıma ne pataatlı tɔm sakiyə Bibl
yɔɔ. Pıyɔɔ le, patiheti-wə sıdaa fezuu tɔm
kpaagbaa, ele pıhezı pa-laŋa ne peheyi-wə
mbu pıyɔɔ kırıcmuŋ sıcaŋı sıcaŋı italyı eyaa
kubama yɔ.

8 Koobiya mba, pamayzını Yesu. Yesu
kaasım alwaatu ndu piwəe se esu ne alwaatu
ndu piwəe se eyɔcdı yɔ. (Yohaneesi 18:33-37;
19:8-11) Pitasi le, tɔm natuyu kaawee le,
eđanay alwaatu kibandu se pucɔ ne ewli-
tu e-tɔmkpelkiyaa. (Yohaneesi 16:12) Japɔŋ
koobiya kaadın alwaatu kibandu pucɔ ne
peheyi eyaa sıdaa femtu tɔm. Pilabi punzi
naale ne hɔɔluu aseyuu ηgu ki-wayı le, paha
eyaa traktı ηgu payay se *Wiqiyi sıdaa fej ne pa-
tasi wezuu cayu na?* Eyaa sakiyə mu traktı
ηgu, ne ki-taa tɔm hezı pa-laŋa sıňı. Da ɸɔđı,
ye qumayzıy do-kooka taa mba sıcaŋı ne mbu
pi-yɔɔ petisiy yɔ pi-yɔɔ kɔyɔ, pıstıgnı-ɸu ne
qituli alwaatu kibandu ndu tı-yɔɔ piwəe se
qiyɔcdı-wə yɔ.

7, 8. Ezıma tıyə do-koobiya mba pıewę Japɔŋ yɔ,
pamayzını Yesu?

MCN 33W1 SE ĐỊCH CỰC?

9. Wetu ndu taa qdqd qdqd se qdqd qdqd aiwaatu kibandy rucus ne ipccqipcc?

yeke, ndu tuwazi mba panig-tu yo."—Efeszi 4:29, 31.

11 Yesu yooadaa se: "Lañye taa kulynti suu ne qoodusun." (Maatiyee 12:34) Piwliy se tom ndu qlycupsun yo, twiluy mbu deyi deyi piwe da-lañye taa yo. Ye mbu, ye qissool eyaa ne qumayzly po-yci siñj koy, pituu feyi se qikay-we yooadaanu ne tom pee wena awe deu yo. Pikay yebu ne tom ndu diheyiy-wé yo, twazit-wé ne tutkpažit-wé døn.

12 Պիզու պան նայս սինը բաշ ու գիհի տօմ
պե կիբան ու գլուխուն լալա. Paa Wiya Salomo
kaake կերտսդս սօս յօ, “ետք առ ու տաք
սիցի ու տի-կալս առ լելեն. (Eklesiyasti 12:9,
10) Եթե բիզի բիսնտ-վո ու գլուխ տօմ ու
բաք ու գլուխուն յօ? Բիզի գլուխ Բիլ ու
եղբեյ տակայ տա ու գինա էջու պալաբու
տօմ պե նայե տոմու յօ ու բիսնտ-վո ու
գլուխ էջու տօմ ամու յօ. Տօմ պե
վենա ա-տա նու առ վե-վո կագ յօ, բիզի գլուխուն
ու գինա էջու պալու ա-տօբսս յօ. Բիզի գօք
ու գլուխուն կապէլու Յսու յօ տօմ ու բիսնտ-վո ու
գինա էջու գլուխուն տօմ ու տազու սյա լալա
յօ. Յսու կասու տօմ ու դէյ դէյ բաք ու
սյու յօ, մես բայս յօ Յիհովա կաաւլու-
էջու ‘սյու առ առ պուն-լ յօ ու էկպազ-
լոն.’ (Izaayii 50:4) Եթե գլուխուն ալիատու ու
գլուխուն տօմ ու գլուխ յօ ու տի-յօ կայ,
պիկայ-վո սնոս ու գլուխ տօմ պե վենա
բաք ու գլուխուն տոմու յօ. (Yakubu 1:19)
Բիզի ու գլուխ զա-տ ու սե: ‘Եթե մալաբու տօմ
պե առ տոմու յօ, պատ ևն էկայ նու տօմ ու
մանկայ-լ հեյս յօ տի-տա? Եթե մալաբու-յօ
տոմու էջու պիկայ-լ լաբո?

¹³ Izrayeeli piya alwaatu taa, pahulay non-dcu yaa egandiye se peheyi-si tom ndu

ndi. Naboyu taa ezima pahulay nōndou yō, piwiltu se payay Izrayeeli piya se si-kpeyli. Ele naboyu taa qđđ le, ezima pahul nōndou yō, piwiltu se payay sōcjanaa se powolo you. Mayzi ne ḥna, ye patihul you nōndou camiyē, ezima sōcjanaa riziq ne ḫōñcōzī pa-ti ne pedee you? Bibl kpay nōndou ḫōñ pahuluv-ku camiyē yō ne kumayzini tōm ndu ti-taa niu we ke-leu yō. Ye qūliziq tōm taa camiyē kpayi kpayi koy, riziq ne pisidi eyaa ḫōñ taa yaa riziq piyele ne petisi tōm ndu titukē toovenim yō tu-yō. Paa qīsclaa se tōm ndu qīycōdus yō ti-taa niu ewee kpayi kpayi koy, piwes se qīkpa qā-ti ne qītaaycōdini kaañamtu yaa qītaaqey eyaa qīwiziye.—**Kal 1 Korenti 14:8, 9.**

14 Maatiyee ḫōñ 5 piwolo 7 wūtq-dū ezima Yesu lakayni tumiyē tōm pee wena a-taa niu we keleu yō. Tōm ndu eyac-daa yō ti-taa, etulabini tumiyē tōm pee wena awē kađe yō se ewulini eyaa se

14. Kidañ ḫōñ wūtq se Yesu yccday tōm ndu ti-taa niu we keleu yō?

esim yōcōdu. Pitasi le, etiyōcdi tōm ndu tisoki eyaa lalaa kisobu yō. Yesu wili tōm kiceyitu ndu ti-taa we cukan yō, ele ezima eyaccdi-tu yō piyeba ne ti-taa niu wee ke-leu yem. Alwaatu ndu Yesu ḫīnay se ehezi ε-tōmkpelkiyaa laja se pitipozī se panizzi evemiye taa tōcnay yō yō, elizi-we pi-taa se Yehowa calty suması paa doo-ye. Puwayı le, epozī-we se: “Ezi ttukul-si yaa we?” (Maatiyee 6:26) Yesu tūjñi tōm keleu ḫīndu ndu tu-yōcōdus ne esinti-we ne panii tōm kiceyitu ndu eñīnay se ekpeliki-we yō ti-taa ne pikpazt-wē dōj.

EZIMA PIWEE SE ḪĪNCİCİYİNI LALAA?

15 Ezima qīycōdusni eyaa lalaa yō, pi-tōm ceyaa qđđ siñj. Eyaa kaasçöli welli-sinuu Yesu mbu ḫōñcōdus yō “kujçu tōm kibandu” līqayni ε-nōcō taa, ḫōñcōdus le se eyacdayni-we ne nōcō kibaña. (Luka 4:22) Ye qīycōdusni eyaa ne nōcō kibaña yō, piwus feyi se pikay-we kedunus se

15. Ebe yōcōdus se qīycōdini eyaa ne nōcō kibaña?

YELE NĒ ŅĀDAYC-Y-CN NĒ ĐU YEHOWA HİDE

EZİMTAA: Ñinu alwaatu kibandu ḫōñcōdus ne ḫōñcōdus

NDU: Ñinu tōm pee kibana

EZİMA: Yccdinu nōcō kibaña

pewelisini-dv ne petisi ndu qlycdanu yo, tiyo. (Aduwa 25:15) Ye qmnan eyaa lalaa ne qlmayzq pa-kiceyum ycc koy, rikay-dv sunnu ne qlycdanu-w ne ncc kibanya. Mbu Yesu kaalaba. Kiyaku nakuyu ena eyaa samay naakeye kañakay pana siñj se kewelisini-i, ne e-taa la leleñ siñj ne ekpay alwaatu sakiye ne ewiluni-ke tom. (Maarki 6:34) Halt alwaatu ndu eyaa tway-1 yo, etituv-w. —1 Piyeleri 2:23.

16 Da ne qo-hov taa mba ne qa-taabala qmalunu qama camiy, ne puyc le puziq ne pulabi-dv kađe se qlycdanu-w ne ncc kibanya. Duziq ne qlmayz se pitcey se qikpa qa-tu ne ezima qlycdanu-w yo. Ele wiqiyi Yesu tuñasi e-tomkpelikya tcm. Alwaatu ndu pa-taa nabeyu yoway scsotu ycc yo, etasi-w lñj ne ncc kibanya. Ekpay piya cikpelay naakeye ne elhanu-w kida se pisutu-w ne pçñcczi pa-lumayza. (Maarki 9:33-37) Egbe-ye taa ezutuya puziq ne pamayzini Yesu ne patasi lalaa lñj ne ncc kibanya.—Galaati 6:1.

17 Ye nccu eyacdi tcm natuyu ne tido-dv qiwiziy ele qmnan pana ne qlycdanu-i ne ncc kibanya yo, puziq ne pulut pee kibana. (Aduwa 15:1) Dina kida nakuyu. Koobu halñnu nccu kaaweni piya evelay naakeye.

16, 17. (a) Alwaatu ndu qlycdanu qo-hov taa mba ne qa-taabala yo, ezima qipuziq ne qlmayzini Yesu? (Cnki kide tse kilemu.) **(b)** Koobu halñnu nccu yccdini koobu lñl ne ncc kibanya le, pee wena pilula?

Keseyay Yehowa, ele kalak mbu pifeyi qeu yo mesay tse. Piya nga ko-doo tom la koobu halñnu nccu putoqiy ne ele heyi-i se: "Pulabi putoqiy kpm se qtipizi ne qfalsi ña-piyo camiy." Doyo enu esuñ pazi ne emayz i eñnu taa ne pwayi le ecosi-i se: "Piyo toovenim se leeleey le pufq camiy, ele mantitemti man-piyo falso. Yele ne Armaageddo edewa le qlycdi-tu. Peede qikay nau se qweni toovenim yaa qfeyina." Ezima doyo enu etik pana ele eyacdi koobu enu ne ncc kibanya yo, piyeba ne pa-taabalye tice. Pitasi le, piya nga kanu tom ndu ko-doo ycc-daa yo le, keqiyzina se ko-doo weni lidau se kakay leyzu. Piyeba ne kece taabalye kide-kidiye ndi kaaqwa yo, pamiyisti-ke lñm, ne pwayi le kapisi Beteeeli tomlaq. Paa do-koobiya, qo-hov taa mba, yaa agbaaydaa mba qlycdanu yo, piwes se paa ezumtaa le qo-ccday "ekc scsotu yccday." —Koloosi 4:6.

18 Wade ndi qwena se qihayi lalaa ndu qlmayz ne ndu tiwe qa-laña taa yo, qikem kujcu scsotu ngyu Yehowa labi-dv yo. Ye qlmayzini Yesu koy, qikay tuluu alwaatu ndu tu-ycc piwes se qlycdi yo. Dikay qdø mayzun tom ndu qlycdi yccdun ycc tu-ycc camiy, ne paa ezumtaa le qikay ñayu pana se qlycdanu ncc kibanya. Ye mbu, iyele ne qitunji qo-ccday ycc ne qikpazi lalaa dñj ne qila ne Yehowa taa la leleñ.

18. Ezima qipuziq ne qlmayzini Yesu qo-ccday taa?

**TCM NATUYU
TCBUDU LIZNU**

Đo-ccday ekc scsotu

Điñaq eyaa lalaa, buyc qlycdanu-w ne ncc kibanya. Đlmayz qo-ccday tcm natuyu ne pido-w ne qiwiziy

Yehowa kay-η sinuu

“[Yehowa] hendiyañi-i ε-kuđcη ñaluu ycc.” –KEYA 40:4.

² Bibl heyiy-du qđđ se Yehowa kaatüni maamaaci lakast yoo caanau taa ne ela ne eyaa nabeyę yoo ce, ne halt eetüni nayaa yoo ne efezi siđaa nabeyę. (1 Awiya 17:17-24; 2 Awiya 4:17-20, 32-35) Sčn, kudöndünaa nabeyę pizų ne pđcözü pa-ti se ezi Eçö kay labu maamaaci lakast nasiyu qđđ se ewaa pa-kudümün na?

³ Yehowa weni dōn se ወዋል ደያል አዲስ በትርጉም የሚከተሉ ይላ ነው

3-5. (a) Σεβε Yehowa nē Yesu papızıq nē pala? (b) Nē tōm ndu yoo qılıkay cosusu?

HENDU: 23, 138

SUWE ከKAY COSUU?

Ye qıwe kudən taa, ezıma təm
ndu tıwe Kęya 40:4 taa yo
tırızıq ne tıkpażlı-du don?

ይበ ውስጥ ማስታወሻ ከሚያስተካክለ ተስፋይ ይችላል

կածոյ. Ծեւյոն կածույս յօ՛ ո ո էհօ ըյառ
նաբեյք ունցիայ. Abraham ալվաատ տա,
ըէկոն կյուկրի Faraco յօ՛, ո քաւայ և
ըյել ո քանատ կպ Moyizi կօ՛ Miriyam.
(Kide Tee Təm 12:17; Kigaluv 12:9, 10; 2 Sa-
myeeli 24:15) Ո ալվաատ ու Izrayeeli
պիա տանյալ-և յօ՛, էհօյա ս-ունցիայ ո ք
էկոն ս-յօ՛ “կածույս ո կոնյում.” (Wayi
Wayi Paytu 28:58-61) Alivaat լետ և, Ye-
howa kandyay Izrayeeli պիա յօ՛ ո կածույս
itaakpa-ս. (Egipiti Liu 23:25; Wayi Wayi
Paytu 7:15) Hali շա ս-տա նասի կածույս.
Alivaat ու Yəb kaahuni կածոյ սիյ ո ք
ընյու ո ք ս-էկպայ-և ո էհէզի յօ՛, Yehowa wa
է-կածոյ.-Yəb 2:7; 3:11-13; 42:10, 16.

⁴ የሆነዎች se Yehowa wən təqə se ewaa mba
piwty-wé yō. Yesu ፕሮቅ piziy ne ewaa kudən-
dinaa. Alwaatu ndu Yesu kaawé tetu yōo yō,
ewa kudəndinaa ezi canasi ne mba paaweni
kudən kutołuu yō. ይwa ፕሮቅ yuloomaa ne kaa-
kalasi. (**Kalit Maatiyee 4:23, 24; Yohanees 1
9:1-7.**) Maamaaci lakasi nzi, sisiynt-dv se
qina wazasi səcsəsi nzi Yesu kay-dv kənvv ejə-
de kifadé taa yō. Alwaatu ndu t-taa le,
“eyu nccyu eekay təm se: ‘Piwty-m.’”—Izaayii
33:24.

TAA YEHOWA LIU ALIWAATU NDU CY U-YIWID UND

6 Kajalay punzi minuu taa, Yehowa kaaha Krıstu mba patam numwaa nabeye dogn se pala maamaaci lakasi. (Tuma Labu 3:2-7; 9:36-42) Fezuu kideqeui kaasint-we se pawaa kudondinaa yaa roycordi kuvunmuu ndi ndi. (1 Korenti 12:4-11) Ele pikom ne piideenii

6. Suwe Bibl yccdi maamaaci lakasi nzi kajalay
pini miinus taa Kristsu mba laba yu ccc-Is cy?

ezidaa le, maamaaci lakası nzi sisu tıñay ezi
Bibl kaaycəpus yó. (1 Köreni 13:8) Ye mbu,
səcən qayızıq ne qıraq se Eso ela maamaaci
lakası ne ewaa-qv yaa de-eyu kusccılı nıçyu.

7. Ezıma tıye Kęga 40:4 kpažıq-du don?

¶ Piko toovenim se naboyu taa le, Eso kaa-wa ε-seyaa nabeyε. Altwaatu ndu Wiyaw Eze-kiyası huni kudəŋ ne ecođi sum yə, Yehowa laba ne ε-ycc cε. Ne Ezekiyası tası wezuu cayu pınzı 15. (2 Awiya 20:1-6) Daviid ḥataa-daqı maamaaci lakası nasiyı. Ele, εewenı li-dav se Eso kay-t sunu ezi εycədus se esiyu “weyi emayzi kүñəndu ne εjam pɔ-ycc yə.” Taabalye kibandę kaawę Yehowa ne Daviid pε-heku taa, puycc Daviid pɔzı Yehowa se εhezi ε-laŋiyę ne εcəni ε-ycc ε-kudəŋ taa. Ḫpɔzı Yehowa qđq se εha e-tomnay dən ne pisinu-ı ne ε-ycc cε. Da qđq εpiziyı ne qipɔzı Yehowa se εsinu-đv mbu.—Keya 102:3.

10 Paa apostoloo Pccol ne lalaa paawa eyaa kudcmiñ kajalay punzi minvu taa koy, pitike Kristu mba tuja kudcmiñ pawawa. (**Kal Tuma Labu 14:8-10.**) Apostoloo Pccol kaa-wa Publiyuusi caa weyi kinamiye ne aniza kaakpa-i yo. Pccol tumaa “ne ekpazi ε-υο nesi ne ε-υο ce.” (Tuma Labu 28:8) Ele Pccol tiwaa kudcndinaa mba payi eesima yo. Pccol ne ε-taabalu Trofim paadqm nwmow se posusi Esoctom. (Tuma Labu 20:3-5, 22; 21:29) Ele Trofim hini kudcn le, Pccol tiwaa-i. Kudcn ηgv kiyeba ne Trofim yele nwmow d̄qm, ne εcay Miilee tetu taa se ε-υο ece. (2 Timootee 4:20) Pccol taabalu lelu weyi payayay se Epafrodit iyo, εεhini kudcn sinj ne ecodi sum. Ele Bibl tycoddi se Pccol wa ε-kudcn. —Filiipu 2:25-27, 30.

ISITI AS 33W1 CCY QMUSAT JCT

¹¹ Luka weyi ε ne Pcclı paadçm nımcı
yo, eëke qökötç. (Tuma Labu 16:10-12; 20:
5, 6; Koloosi 4:14) Pituu feyl se eësun Pcclı

- 9. (a)** Ebe Yehowa labi Wiyau Ezekiyası? **(b)** Da-viid kaawen̄ lida se Yehowa kay-l labu we?

10. (a) Ebe kaatalı Trofim ne Epafrodit? **(b)** Ne ebe pɔ-tom kpełiky-qdu?

11, 12. (a) Tɔm ndu q̄isum Luka yɔɔ? **(b)** Ne putɔ-ma yɔ, ezyma esin̄ Pɔčil?

ne e-taabalaat alwaatau ndu pətəlay kudən
yo. (Galaati 4:13) Ezti Yesu kaaycəpsu yo,
“kudəndünaa” pırcısuu qəkətə.—Luka 5:31.

¹² Luka taake ləŋi tasiyu yem tənusua taa alaafya nūmōu taa. Ełe eęke ḥkötə. Bibl tycədi qende ne alwaatu ndu Luka labi fə-qaa sukuli ne episi ḥkötə yo. Ełe kiyçədaas se Pɔɔl tiyini Koloosi tetu taa koobiya Luka setu. Ye mbu, pütəma yo paafaltsı Luka fə-qaa sukuli ngu kuwe Laodisee tetu taa yo, kł-taa. Ne tetu ndu, tuñötun Koloosi tetu. Pitasi le, alwaatu ndu Luka mayay e-te Evangelim ne Tuma Labu Takayay yo, tɔm pee wena elabunu tumiye yo awılıy se eęke ḥkötə. Ezima ekedu maamaaci lakası nzi Yesu laba ne ewaa kudəndinää yo si-tɔm sakuyə yo, piwılıy ḥqđ se eęke ḥkötə.

13 ሚኑ, Yehowa Aseyde Tu nocyu fey se eriziy ne ela maamaaci lakasi ne ewaa qadwomini. Ele ezima qo-koobiya nabeyue socalaa se pasini-dv yu ruyoc le, papuziy ne patast-dv lq paa qituroczi-we yu. Toovenim taa le, pitke lq tasuu tuja feyini deu. Poco kaatasi Timootee lq se encc vee pazi. Puto-ma yu, Timootee nccway lum mbu pitaawee cidi cidi yu, ne ruyoc le eeeweni lotu kudqen.* (Coni pi-tees tom.) (**Kalu 1 Timootee 5:23.**) Ele piwes se qikpa qa-ti. Koobu nocyu piwes ne enq qo-yoc se qilnc koye naqlye yaa nlyu nakuyu, se qitcc yaa qitsa tcenay nakeye. Eriziy ne eheyi-dv se e-hcu taa tu nocyu kaa-weni kudqen hgsu ne mbu sinuni-i. Ele pitiwuli se pikay-dv sinuu qdqc. Piwes se qitco se paa eyaa sakiye ikpakiny koye naqlye yu, pitiwuli se koye ndi qurizy ne qikoni eyu kade.—**Kalu Aduwa 27:12.**

* Takayay nakeye payay se *L'origine et l'histoire du vin* (anglæs taal) koycðaa se lextu ñinyaa kom ne pana se sonzoowa wena ahay *typhoïde* kudøj ne kudomuj iesen yø, ye yøse etukuni-ys yø asiku lœf lœf.

13. Բայց այս գործությունը պահանջում է առավել աշխատավոր աշխատավորություն և առավել աշխատավոր աշխատավորություն է առաջանալու համար:

Paa q̄isq̄oala se q̄iwesen t̄onu taa alaafya ȳo, q̄ikar̄ ñuu ne Yehowa setu na
(Conc. tayuu 17)

ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΙΔΕΩΝ

14, 15. (a) Ριωεε se qikpa qa-ti ne eyaa mba?
(b) Εβε Aduwa 14:15 taa tom kpelikix-dv?

ne pidaglı. Ele pıtipcozi se qısocı Bibl lənjası vıne pı-yıcc: "Weyi ε-taa feyi nabule yı [pu-təbvu le se weyi eesıñ lən yı,] etisig təm kpeekpe yıcc, ele eyv ləndu cənəni ε-çıne yıcc."—Aduwa 14:15.

15 Ye զւե լոյսնդ յօ, զւայ կրայ ալ-
աատս ո զմայշի բաշ ո զիտի լոյ վեյ
պատայ-ժս յօ ւ-յօ, կօզ կօզ ո վեյ
էտայ-ժս լոյ տու յօ պաթալիս-ւ տօնս տա
ալաաֆիա նոմօս տա յօ. Թրւչի ո զրօշի
զա-ւ տօն տու: ‘Էտօ ո կոյշ զիւն, նիցս
կոն յա տօնայ կան կան յաա, ել եե
վոլի ո տօնենի տա լ բիսն-վէ? Պա
պիկ տօնենի ո բիսն յաա լաա, եե
վոլի ո պիկայ-մ տօնս ճօճ? Եզ բաւեց
զեւ ո մանտա տազս տօն նծ եհեյ-մ
յօ ւ-տա յա մօնրօշ ճօճ մբ պաթալիս-
վէ շամու ո բօշու ման-կվծոյ զէդ յօ?’
—Wayt Wayt Paytu 17:6.

16 Alwaatu ndu qilakti lumayza se quna ezuma pamayzi-dv yaa palabi-dv koye yo, riropzun se qile “eyaa mba pamayzi camiye” yo yaa qweenit lbnisinde. (Tiiti 2:12) Piceyaa kpem se qila mbu, kozzi kozzi ye ezuma pacay-dv mayzun yaa koye labu yo pi-taa ewe cikpenduu yo. Weyi ecay-dv mayzun yaa koye labu yo, eriziy ne eheyi-dv ezuma mayzitu ndu tidoj yaa ezuma koye ndi qilakti tumiye yo? Etom taa lizun we cikpenduu na? Drokotona sakiyet tisiy se mayzitu ndu yaa koye ndi qipizi ne qwaa eyaa na? (Aduwa 22:29) Putoma yo nooyu heyi-dv se pana koye naqye dooo polin taa doli ne qokotona tusumtu-dv. Ele nabuyu wees ne piwity se piket toovenim na? Nabeyet pizu ne pawlit-dv koye labu numento weyi t-taa patiijini méesay tee wondu natonyu yoo yaa cikpenduu tee doj nyut yoo yo. Koye labu numento eni ipizi ne ikon-dv kađe sasade. Drötzi se Ess kam da-nun taa se qitaalabuni maajiki yaa méesay tee doj nyut tumiye. —Wayi Wayi Paytu 18:10-12; Izaayii 1:13.

“IDOKI KPAM, WELE WELE”

17 Kajalay punzi munuu taa, noċċeyaa egbeye kaama koobiya takay nakeye ne peheyi-wes

16. Ələkraqıñ lımayza qı-tınuu taa alaafiya yoo le, tıom ndu yoo riwes se qılmazlı?

17. Ebə qıscılaa se qıweenə?

mbu piwes se pekizi yo. Noċċeyaa egbeye koway takay yaa ka-nun le, pama se: “Ye ikizi pitija payi mbu yo yo, labi camiye. Idoki kpam, wele wele.” (Toma Labu 15:29) Tıom ndu petezinaa se “idoki kpam, wele wele” yo, ti-tıbuu qıdqi le se “Essa ehā-mi alaafiya.” Tıom ndu tiwility-dv se ye qıscılaa se qıweenit tınuu taa alaafiya yo, pitiwęekı pıyu.

18 Dıttital pilim ne pıyu le, qipizi ne qise kudcımın tuja. Ne alwaatu ndu qıthuny kudcın yo, qıdańı se Yehowa ela maamaaci nakuyu ne ewaa-dv. Ele qipizi ne qıdańı lidau se ekay wau da-kudcımın kpeekpe cee wayi. Natu 22:1, 2 taa, apostoloo Yohaneesi yoođi “wezuu rıo” ne “wezuu tuj” weyi ikay wau eyaa tuja kudcımın yo, tıom. Pıwılıty se pakay kpayı tuj nyut hatu soñc yaa ejadę kufadę taa se pawaanı da-kudcımın. Ele piwılıty mbu payi Yehowa ne Yesu pakay labu se qipizi ne qıçay wezuu tam yo.—Izaayii 35:5, 6.

19 Dıdańı kpam se alwaatu kibandu ndu titulu lııı. Ele soñc le, qipity se Yehowa soñc da-taa paa weyi ne enay siziq weyi qıtnı alwaatu ndu piwity-dv yo. Ezı Daviid yo, da qıdqi qıwenu lidau se ye piwity-dv yo, Yehowa eekegydıl lııı. Paa ezımtaa le, ekay cınuu mba pıewes siyşıy e-ezıdaa yoo, rıo-yoo.—Keja 40:13.

18, 19. Ebə qıdańı kpam se qıhiq ejadę kufadę taa?

TOM NATONYU TÖBÜS LIZUN

Yehowa kay-ı sınuu kudcın alwaatu taa:

İşiriziq ne ıtaa Yehowa liu se eceni rıo-yoo alwaatu ndu piwity-ı yoo. Tımnırı se ehı-ı lııınsinde ne ıkpıaq lımayza kibana koye labu numento taa. Yehowa kay hezun ñıa-laŋıyę ne ehı-ı abalıtuo. Pıtası le, ehı-dı lidau se piilediq le ekay wau kudcımın tuja

Leelęęyę lañheziyę wę ma ne Esę ne ma ne mon-doo dę-hekü taa

eszı MICHIO KUMAGAI keduu yę

Puwayı le, manpayızı wobu kediyzisi nzi palakay Kewiyaq Kpaanj taa kujuka wiye yę. Mönkoma ne manu toovenim taa ne pikili le, meheyi mon-doo se maatasıy labu Bouddha nıuma sɔnzi. Kpaagbaa mbu le, mon-doo leyzı e-wetü. Eheyi-m se: "Ye nıccyu εwe dę-hoń taa ne etisooł hadedınaa kocy, pikeni-dı feye sɔsɔdę." Peede eheyi-m se meyele Bibl kpelikvı ne kediyzisi wobu. Widiyi mantaa-mayızı kpa se mon-doo pızıy ne eheyi-m tɔm ndu. Eepisı egom me-ezıdaa.

Pılabı mbu le, man-caa tunı mon-doo yę. Maakpelikı Efęezi nıvv 6 taa se Yehowa sɔclaa se maña ma-lulyaa. Mamayzay se ye mewelisini-wę yę pakay-m welisinuu dędę, ne lañheziyę pısi dę-hoń taa. Pitası le, altwaatu kaańcta se pamazıdı sukulı taa, ne pıpızaa se mɔńcɔzı man-tı. Pee-de meheyi ma-lulyaa se maatasıy wobu kediyzisi fenasi naadozo. Ele meheyi Yehowa se fenasi naadozo wayı le, mandayıy payzvı kediyzisi wobu.

Ele lımayziyę ndı maakpay yę, dıtaawee deu hɔclıŋ naale taa. Kajalay le, maamayzaa se ezıma me-liu kaawee kpem se mensee Yehowa yę, pıkay leyzvı fenasi naadozo wayı. Ele pitiledi le, taabalyę ndı qıwıe ma ne Yehowa dę-hekü taa yę, qıpayızı hev. Nabule le, mon-doo ne man-caa paa-wee ne pıtezıy nıyı mɔ-yę kpem se meyele Yehowa sev.

MON-DOO pɔzı-m se: "Ele ebe yę kpem nıtıscɔlı se ılaa hadedınaa? İtına se po-yęcę ıwę wezuu na? İtıscɔlı se ıwılı-wę nıe-esımiyę na? Ebe yę ıntısıy se ıla sɔnzi nzi dę-cɔzɔnaa yebini-dı yę? Ye ıkizaa se ınlıy hadedınaa kocy, piwılyı se ıqıjınyı tɔm se dę-Esę setı tılıu pıvıy." Mon-doo pɔzı-m tɔm ndu ne ete le, ırapıyı wiluu.

Fenasi nasiyı pazı pıvıcę ne pıtalıy altwaatu ndu le, Yehowa Aseyde Tunaa kaapızı mon-doo se ye etisiy kocy, pa ne i pıkpelikı Bibl. Etasooł Bibl kpelikvı, ele pısa ne ewılı-wę nıamtı le, eheyi-wę se ma ne we dękpelikı. Ele leelęęyę le, e-taa węe ne piwılyı-m se maatasıyı nıam esı qıoo le yę, mbu pıvıcę yę mandı man-taa se malakı Yehowa sɔclum. Pıtaawee kelev, ele Yehowa sıntı-m.

MENKPELIKAA NE MANTILI YEHOWA

Ezı Japɔŋ mba sakiyę yę, dıuke Bouddha nıuma. Ele ma ne Yehowa Aseyde Tunaa dękpelikı Bibl ne pula fenasi naale le, mendıjızına se Bibl taa tɔm ke toovenim. Menkpelikaa ne mana se mewenı Caa nıccyu esıdaa le, pikedıni-m kpem se menkpelikı ne mantılı-tı. Kiđe tıe le, ma ne mon-doo dılakay faawıyę camıyę tɔm ndu menkpelikay yę tı-yęcę.

NABEYE SINL-M NE LALAA ÑAKADINI-M

Mankatı koobiya saküe mba p̄-hōu taa mba kadaqñi-wę yę Kewiyay Kraan taa. Pehezi malanjye se Yehowa kay-m kpazuv qoŋ. (Maatiyee 10:34-37) Peheyi-m se ye mɔndk̄i men-siysiy wət̄u kpam kɔy, r̄ip̄izy p̄isini m̄-hōu taa mba ne patılı Yehowa. Peede manpayzı tūmnuv Yehowa ne ma-lanjye pilim se esin̄i-m ne mantaa-i liu.

M̄-hōu taa mba tuŋayni nūmōŋ ndi ndi ȳo ne pakaqñi-m. Mon-doo tendi-m se meyele kpelukv̄ ne eñay pana se ecəl̄i ma-lumayza. Saküye taa le, mantaacosuu-i natv̄u. Altwaatu ndu m̄oyçəpsu natv̄u ȳo, qoŋ qoŋ le d̄-n̄os̄i kray q̄ama ȳo, mbu p̄uyu ȳo paa weyi eñin̄i se ε-t̄om ede. Leel̄eyę le, mani pi-taa se ye maañam mon-doo lumayza ne p̄ikuli ȳo, p̄ut̄oma ȳo p̄uhəzi ε-lanjye ne p̄ikuli. Ma-l̄ulyaa q̄oway-m tūma saküye se pula ne mewee q̄ya ne mantaapızı ne malu.

Ne nabv̄u taa le, pakadq̄ se c̄oncu se mantaasuv q̄ya yaa p̄erəŋay-m t̄c̄onay.

Mon-doo p̄ozı eyaa lalaa d̄qđ se pasin̄i-i ne eleq̄zi ma-lumayza. Ewoba ne ena ma-wiliyv̄ suku-li taa, ne ele kizi se εedv̄u ε-n̄oč d̄-t̄om taa. Mon-doo kray-m d̄qđ se ewoni ε-t̄umiye ñuv̄du c̄ol̄ se ele eka ma-ñuv̄ taa ne mani pi-taa se εs̄o setu agbaa leena tuja uwaziy p̄uyu. Eyaa d̄qđ d̄-hōu taa mba lalaa kangalaafu ȳo ne etendi-wę ne wi-luu se pasin̄i-i. Mon-doo lakası n̄zi siwizay-m siŋŋ. Ele kediyzisi taa le, egbeye taa εzutv̄yaa heyay-m se altwaatu ndu mon-doo kediq̄ eyaa la-la t̄om ndu ȳo, aseyde ediq̄ni-wę l̄zv̄u.

Ma-l̄ulyaa ñinay se mala sukuli kitezv̄u ne p̄isini-m ne mehiy t̄umiye kibandę cee wayı. Da-tuña duwe εseñiŋiye taa ne pitaasaŋ se d̄iyɔd̄i t̄om ndu heee ne q̄inuni q̄ama. P̄uyu le, mama mon-doo ne man-caa takayısı tam saküye se

Nepaalt

Altwaatu ndu q̄labi q̄e-εs̄o setu t̄umiye
ajee saküye taa ȳo, menkpeliki t̄om saküye
Yehowa ȳo

Yehowa s̄in̄-m n̄
m̄ñccz̄i ma-l̄mayza
n̄ mana mbv̄ piw̄ee
se mala ȳo

meheyi-we kaðvsi nzi mewena yo. Piwizi man-
caa ne eheyi-m ne pana se: "Ye ñnawa se ñpiriy ne
ñhiy tumye yo, hiy-dì cee deke, pitike mbu ñly
dlya kane ka-taa." Peede mantumni Yehowa ne
mɔnpɔzti-ı se esini-m. Teu fema ne monsusay tɔm
le, koobiya halñuma nabeye naale pozı-m se mon-
kɔo ne mansını pe-piya sukuli taa tɔm kpelkvu ne
peheylı-m. Paa mbu yo, pitaakeduni man-caa.
Puyɔɔ le, eyebi-m yɔɔdinuu ne elakı εzi εenay-m
yo. Mon-doo ñçucdaaa se ye maapisı kpaanziyu
yo, riwε-ı ðeu ne pikili se manpisı Yehowa
Aseyde Tu.

Nabyyu taa, mənpəzay man-tı se εzı pikəduni
Yehowa se mankaqını ma-lılyaa ne pitalı peede-
na. Peede mantumı Yehowa ne mamayzı Bibl
həçliŋ weyi tıyccapı Yehowa ssızılmı tım yı
c-ı-yı. Ne mbı sunıni-m ne meweerıı lumayza kibana, ne
manıı pi-taa se ma-lılyaa mayzay mə-yıccıı rıycc
palakay mbıı. Yehowa sunı-m ne məñıccıı ma-
lumayza ne mana mbıı piwıe se mala yo. Pitası
le, maakam nııvı ne tım susuu tımyıe ne mbıı
sunıni-m ne mənsıccıı tım susuu ne pikılı. Piyeba
ne mandıı man-tı kađıwa se manpısiy nıımcı
lızıyı.

MANPLI NUMOU LIZIYU

Koobiya halñuma nabeyə nawa se mançay
payzvə nıvməv lızvə tımiye le, patasi-m ləj se
mandaq ne ma-lolyaa pana hee ne pucə. Peede
mantımnı Yehowa se eha-m ləjsində, mañını
egbeyə takayısı taa, mantazı ma-lañyə taa, ne
puwayı le mocyodunu koobiya halaa ne abalaa mba
papı fezvu taa yo. Puwayı le, mankpay lumazzye
se malaku mbu pikeduni Yehowa yo. Manı pi-
taa se paa maadaj pazi se pucə ne manpayzi

nuuncañ lizvun tumiyey yo, putcma yo ma-lulyaa
uukay leyzvun pe-wetu.

Manpayzi nūmōv lizvūv tūmīyē pīnay ḥga mēntezay Liisee yō. Malabī nūmōv lizvūv tūmīyē alt-wāātū natvūv lē, manqū man-tī kađwā se mōwo-ki qēndē tōm susuyaa tūđcō yō ne monsusī tōm. Elē mon-doo ne man-caa pataañīny se paha-m nūmōv ne malu ḫtya. Pūyōc mandanjaa ne pīkōc pīsūnī alwaatū ndū mantali pīnzi 20 yō. Peede mōnpōzī egbeyē piliňa se ketiyini-m Japōn hadē kinj qēndē qa-nūma lalaa kaawee yō ne pītaakul mon-doo hav lumayza.

Mehiy wazası sakiye mən-təm susuu taa peede, mbu puyuc yə mba ma ne we qıkpelikay Bibl yə, pamayısı pa-taa sakiye lum. Mənkpelikü Aŋglee kuvon se pisa ne mawalısı mən-təm susuu təmye. Puwayı, mana ezima qə-egbeyə taa nüməsü lizyaa kiya abalıńma naale kaawə kpe-kpeka siňj ne pasınyı lalaa yə le, ma qədə manqu man-tı kaqwa se manpisıy nüməsü liziyu kiya. Alıwaatu ndu tu-taa, kudən ceyi mon-qoo siňj tam nabule. Ne tam nabule mbu pi-taa, manpisı qıya ne məncəni ε-yəc. Pilabi-ı piti, ne ezima ε-taa wişaynı-m yə pumayzı hetvə.

YEHOWA WAZI-M SAKIYE

Pilabi pünzi lübe puwayi le, nümöv liziyaa kiya mba, pa-taa weyi payay se Atsushi yo ema-m takayaq. Eyoɔdaa se ewee ne eñinu ncoyu se ε ne i pɔdɔki nesi ne eñinu se ena se suwe mamayzı. Widiyi me-liu taa taakötüni Atsushi, ne mantaa mayzı dɔdɔ se ε-εziye kaawę mo-yoo. Pilabi fenay puwayi le, moncosi-i se monscoala se ma ne i qitili qama camiyę. Peeđe qinawa se qitweni limayza kuduma hɔcluŋ sakuyę taa. Đanaale qiscoala se qila altwaatu tija Eso setu tumiyę ne riðeemı eziadaa, ne paa le petiyi-du yo qiscoala se qiwolo faaa. Puwayi le, ma ne i qidɔki nesi. Man-taa kaalabu lelen siŋŋ mbu puycɔ yo mon-doo, man-caa ne dɔ-hɔv taa mba lalaa kaa-kom de-nesi dɔkun wiye.

Đιđđkti nesi le, qipisi paa dooye numou liziyaa ne pitiledi le, Atsushi pisi egeetiye yoo conyu

siniyu. Píkcom ne pídeeni ezidaa le, qírisi nymoú liziyaa kiya ne puwayi le ma-walu písi egeetiye ycc cóniyu. Díkilimi de-egeetiye taa agbaa tíja ycc tam kuyumam ne díte le, egbeyé pilíja yaa-dv kangalaafu ycc. Pórczi-dv se dítisiy se qíwolo Nepaalí ejáde taa ne qíla egeetiye ycc cónuu tumiyé na?

Mamayzay ezíma píkay ma-lulyaa labu alíwaatu ndu paní se qíwoki políj ejáde naqye taa yó. Peede maya-we kangalaafu ycc. Man-caa cosi-m se: "Lone kíbande taa kírem ñcaj wobu." Kpítav kuyumuu pucó ne mayay-t le, e-taabalu nocyu kaaha-t takayay nakeye ne koyuccduu Nepaalí ycc tóm. Ne halí emayzay se píwey deu se eyu ewolo ne ena lone kíbande ndí.

Da-taa kaalabí lelen se qíwe Nepaalí koobiya hékü taa. Puwayi le, pórczi-dv qídó se qíla egeetiye ycc cónuu tumiyé ne píkpendini Pangladeesi ejáde taa. Ejáde ndí qíñctuni Nepaalí, ele qíwe ndí

kírem. Peede tóm susuu kaawé deu. Pilabi pínzí kagbanzi le, padayní-dv písunuu Japón ejáde taa, ne halí ne sóno qídiyni labu egeetiye ycc cónuu tumiyé peede ne taa lelen.

Alíwaatu ndu qílabí d-e-Éssí setu tumiyé Japón, Nepaalí ne Pangladeesi ajee taa yó, menkpeltíki tóm sakye Yehowa ycc. Paa ejáde ndí le, qí ne qíwetu ne qí-sónzi. Ne paa eyu weyi le, e ne e-wetu. Mana ezíma Yehowa cónji paa eyu weyi le e-ycc yó, ezíma escceli eyaa tíja, esiqni-wé ne ewaziy-wé yó.

Mbu Yehowa labí-m yó, píqawa kírem. Esíni-m se mantlí-t ne mala e-tumiyé, ne éha-m qídó walú kíbandu. Éssí síní-m ne mankpay lúmayza kíbandu, ne leeléeyó le taabalyé kíbande we ma ne i ne ma ne mo-hóu d-e-hékü taa. Yehowa dój taa le, ma ne mon-doo qídayní písunuu taabalaa kíbandu. Mewení esímiyé siñj se leeléeyó le, lañheziyé we ma ne Éssí ne ma ne mon-doo d-e-hékü taa.

Dihiy taa lelen siñj egeetiye ycc cónuu tumiyé taa

FEJUU TILIMIYE 2015

Pwaliuy kiyaku ne fenay nga ka-taa palzu tom ñuuñ yoo yo

BIBL

Esu leytu ñuuñ luyz Bibl lone taa? 1/6
Ijuzly ne ñuuñ Bibl taa, 1/12
Ijsaala se ñkpeluk Bibl? 1/4

BIBL LEYZLY ËYAA WEZUU CAYU

Mendijzinaa se Yehowa nay putoduyse ne ekpey (N. Pelletier), 1/5
Me-wezuu cayu kaawee ne ptezly weekuu (S. McDowell), 1/7

KRUSTU MBA WEZUU CAYU NE PE-WETU KLBANDU

Aduma weni wazay naakeye na? 1/10
Hiy taa lelen ña-tumye labu taa, 1/2
Wala: Iyle ne pœye wees mu-dlyataa, 1/3

ÑUÑ WEYI ĐUKRELLKUL YO

Bibl ñgu peñezu-ku camuye yo, 1/12
Đa-nuu yabtu ñotu kpam, 1/7
Đe-ëso setu lone yo, 1/7
Đumayz Yehowa soolun soosom yo, 1/8

Đumayzly fezuu taa wondu yoo tam, 1/10

Đumayzun Weyi eha-dø wezuu maaten lidau yo, 1/5

Đuñaku pana se qipu fezuu taa ne ñuees esz Krustu yo? 1/9
Đuñay pana ne fezuu taa paradisu wees deu ne pukul, 1/7

Đuñcoz dä-tu sono ne ñucay wezuu ejadé kufade 1/8
Đukpa dä-tu ne taabalye kudekeduyse døu kedezay kiyaku ene l-taa, 1/8

Đupuzly ne ñuees kele kele kozuu numo taa, 1/6

Đusee Yehowa ne qitaayele nabuyo kez da-lumaya, 1/10

Đusun Krustu koobiya esz püpoyuu yo, 1/3

Đuwæe ñanuu yoo, 1/8
Esbe wulu se Yehowa sool-ðu? 1/9

Essool eyaa, 1/6
Egbeye taa ezutuya, suwe umayzul eyaa lalaa falusuu yo? 1/4

Esz soolun pluzu ne pwæe tam? 1/1
Ezuma qipuzly ne qipu se qipoo

Yehowa? 1/9

Ezuma ezutuya falusy lalaa se pala egbeye taa tuma yo, 1/4

Iyle ne Yehowa kpazu mi-nesi qokuu ñon ne ekandyl pu-yoo, 1/1

Ujan mu-tu yoo: Satan ñuuñ se etoo-mu, 1/5

"Udoku mu-tu kpam tisuu taa," 1/9

Ufalusu mi-piya evelisi ne supuzl sisees Yehowa, 1/11

Ufalusu mi-piya ne supuzl sisees Yehowa, 1/11

Uñay pana ne mi-nesi qokuu ceyus ne pukonu-mu koboyay, 1/1

Sisees Yehowa mbo elakul-mu yo pu-yoo, 1/1

Kewiyay weu ne kediyi taa susuu yo pu-laku punzlu munuo, 1/11

Kray ña-nolomiyse ne njabun mbo puwe deu yo, 1/12

Kpelku lõr liidiye pooyus eduuyle taa, 1/3

Krustu kenu ñeso ñon, 1/6

Mayzunu Yesu abalatu ne e-leytu, 1/2
Mayzunu Yesu tu luzuun ne e-putoduyse nau, 1/2

"Mbo pukedunu-ñ le le," 1/3

Mbo pooyos qipakul Kubaylu töonay sonzu yo, 1/1

Ñay pana ne ñjocoñl ñeso Kewiyay kpam, 1/7

Ñe-wezuu cayu elaa noo koyumay ne Yesu aduma, 1/6

Ñe-ehuye ñiyig-ñ camuye na? 1/9

Ijkaç 'cayu ne ñfenjy' na? 1/3

Iñay ñeso nesi ñe-wezuu cayu taa? 1/10

Ijuzly ñjibun Satan ne ñwabu-ñ, 1/5

Íssool "ño-koobu esz ña-maymay yo?" 1/11

"Pana" mbo paaheyi-wé pu-tom yo, 1/5

"Soz-ðu tisuu", 1/10

Taabalye ndu we ña ne Yehowa mu-heko taa? 1/4

Taa Yehowa liu tam, 1/4

Yehowa dijijini ño-tom wulu tumye ejadé kipeekpe yoo, 1/2

Yehowa kay-ñ sunuu, 1/12

Yehowa ke ñeso soolun tu, 1/11

Yehowa ñcoz ajees ee ewil-ye e-tom, 1/2

Yehowa sun eyaa yoodunu, 1/12

TCM LÆSTU

Bibl taa tom piye "elingiye" töboos se suwe? 1/2

Bibl yooduu se "ñoköysu taa" yo, pu-töboos se suwe? 1/7

Caanau taa tetees wondu ñuuñ se Bibl taa tom ke toovenim na? 1/5

Esbe tom huu kiyaku kenaa? 1/5

Esbe yoo Bibl alwaatu taa nindiyaa kezay hej ne puñ ndeke ndeke? 1/2

Esbe yoo ñeso lizu eyaa? 1/8

Esso lizuñl wondu tuja, 1/1

Esyo wezuu kipeekpe le? 1/8

Esz ejadé tem ñtaa? 1/5

Eszuma qipuzly ne qipubun nüze? 1/7

Eszuma panajay molom caanaau taa? 1/7

Ezumtaa muuzun dem ajees wena Bibl yooduu a-tom yo a-taa? 1/5

Komina ñgu ku-taa mulum lakasú ukay weu yo, 1/1

Le kudekedum lunaan? 1/7

Lidañ ñgu ñar eyaa cee way? 1/4

Lidañ wee se pakay sñdaa fezuu na? 1/8

Tuu ñgu pesetaa yo, kipuzly ne kutasí yezuu na? 1/8

Widiji ejadé kipeekpe kay wenuu komina kuñomuu na? 1/2

Widiji kuñomuj kay tem ejadé yoo? 1/10

Widiji sñdaa kay fem ne patasu wezuu cayu na? Le pakay cayu wezuu? 1/11

YEHOWA

Đupuzly ne qipu ñeso toovenim taa? 1/12

Lumayza wena ñeso weni you labu yoo? 1/11

Toovenim taa le, qipuzly qipu ñeso ne quna-ñ? 1/10

YEHOWA ASEYDE TUNAA

Eyaa mba Yehowa Aseyde Tunaa kenaa? 1/9

YESU KRUSTU

Esbe yoo pwæe se qipu ñeso sunum yoo? 1/3

Pwæe se qipu ñeso na? 1/2

Yesu yaku ña-ñuu: Ezuma tuy? 1/3

WEZUU CAYU TCM

Leeleeyo, lanhezye we ma ne ñeso ne ma ne mon-doo ñe-heko taa (M. Kumagai), 1/12

